

Amsterdam, januari 2009

In opdracht van de Nederlandse Vereniging voor Hoveniers en Groenvoorzieners en
gefinancierd door het Productschap Tuinbouw

De groensector in 2007

bedrijfsvergelijkend onderzoek VHG

Marcel van den Berg
Renza Dosker
Peter Risseeuw

seo economisch onderzoek

“De wetenschap dat het goed is”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport nr. 2009-04

ISBN 978-90-6733-482-2

Copyright © 2009 SEO Economisch Onderzoek Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	1
1.1	Kerncijfers 2007.....	1
1.2	Opbouw rapport.....	2
2	De groensector.....	3
2.1	De groensector: totaalbeeld	3
2.2	Bedrijven in de groensector	6
2.3	Marktsegmenten.....	10
2.3.1	Particuliere tuinen.....	10
2.3.2	Projectgroen.....	10
2.3.3	Grootschalig groen.....	11
2.3.4	Boomverzorging	12
2.3.5	Dak- en geveltuinen	12
2.3.6	Interieurbeplanting.....	13
3	Het groenbedrijf	15
3.1	Werkgelegenheid en personeel.....	15
3.2	Omzet.....	17
3.3	Omzet naar type opdrachtgever en type dienst.....	20
3.4	Exploitatiekosten	23
3.5	Exploitatieresultaat	27
Bijlage A	Onderzoeksverantwoording	31
Bijlage B	Tabellen.....	35

1 Inleiding

Het bedrijfsvergelijkend onderzoek wordt jaarlijks sectorbreed gehouden onder alle bedrijven die in Nederland binnen de groensector actief zijn. Het onderzoek beoogt managementinformatie te leveren voor de groenbedrijven, en een betrouwbaar en consistent beeld te geven van de sector als geheel. De rapportage over het onderzoek bestaat uit twee onderdelen:

- Dit rapport, *De groensector in 2007 – bedrijfsvergelijkend onderzoek VHG*, met een overzicht van de voornaamste onderzoeksresultaten op sectoraal niveau.
- Voor de deelnemende bedrijven aan het onderzoek, een op het eigen bedrijf toegesneden *individuele rapportageset*, waarbij de eigen cijfers naast de gemiddelde cijfers van vergelijkbare collega-bedrijven zijn gezet, gericht op bedrijfsvergelijking en prestatiebeoordeling. Deze module is voor iedere deelnemer anders.

Het economisch bestel op het moment van het opmaken van dit rapport staat in het teken van een wereldwijde recessie. Die is begonnen in de financiële sector, maar is inmiddels ook voelbaar in allerlei andere sectoren, waaronder vastgoed en bouw. Een vuistregel zegt dat de conjunctuurcyclus in het hoveniersbedrijf de cyclus van de bouw volgt, maar met een jaar vertraging. Hieronder zal blijken dat 2007 voor het groenbedrijf over het algemeen een goed jaar was. De verwachting voor 2008 is een stuk somberder, de groenbedrijven geven signalen dat de gevolgen van de recessie in de omzet merkbaar worden. De verwachtingen voor 2009 zijn in dit licht ronduit somber.

1.1 Kerncijfers 2007

Het bedrijfsvergelijkend onderzoek in de groensector wordt jaarlijks uitgevoerd. Hierdoor is het mogelijk een trendmatig beeld te schetsen van de ontwikkelingen in de sector. Tabel 1.1 geeft de belangrijkste ontwikkelingen weer zoals die bij de bedrijven in de groensector zichtbaar zijn geweest in 2007. In de cijfers in Tabel 1.1 zijn SW-bedrijven vanwege hun bijzondere karakteristieken buiten beschouwing gelaten.

Tabel 1.1 Kernresultaten 2007

<i>gemiddelden per fte (excl. SW-bedrijven)</i>	gemiddelde 2007	groei 2007 t.o.v. 2006
netto omzet	55.013	+5,8%
exploitatiekosten*	51.044	+4,1%
• arbeidskosten	35.471	+2,9%
• materiële kosten	15.726	+7,2%
economisch resultaat	3.969	+30,9%

* de arbeidskosten en materiële kosten per arbeidsplaats tellen niet exact op tot de exploitatiekosten per arbeidsplaats, omdat loonkostensubsidies in mindering zijn gebracht op de exploitatiekosten.

Het aantal deelnemers aan het onderzoek neemt gestaag toe. De verwerkbare respons dit jaar ligt liefst achttien procent hoger dan vorig jaar. De belangrijkste algemene conclusie op basis van Tabel 1.1 luidt dat 2007 voor het groenbedrijf een goed jaar was. Er is sprake van een gezonde omzetgroei (+5,8 procent), die gepaard gaat met een gematigde groei van de exploitatiekosten (+4,1 procent). De groei van de kosten zit vooral in de materiële kosten (+7,2 procent) en in mindere mate in de arbeidskosten (+2,9 procent), hoewel arbeidskosten wel een groter deel van de exploitatiekosten vormen. Dat alles impliceert een positieve resultaatsontwikkeling (+30,9 procent). Dat komt neer op een groei van de het economisch resultaat met ruim duizend euro per arbeidsplaats. Deze mooie cijfers betekenen niet dat het overal rozengeur en maneschijn is: ook in 2007 is een groot deel van de bedrijven er niet in geslaagd het jaar met zwarte cijfers af te sluiten.

1.2 Opbouw rapport

De opbouw van dit rapport ziet er als volgt uit. Hoofdstuk 2 toont een algemeen beeld van de groensector als geheel, aan de hand van thema's als werkgelegenheid, omzet en marktsegmentatie. Daarbij is dit jaar voor het eerst ruimte gemaakt voor interieurbeplanting als apart specialisme. Deze nieuw onderscheiden deelmarkt wordt in Hoofdstuk 2 besproken. Een beperkt aantal bedrijven blijkt hoofdzakelijk actief te zijn in de interieurbeplanting, daardoor komen interieurbeplanters niet als aparte referentiegroep terug in Hoofdstuk 3. Hoofdstuk 3 geeft een bedrijfseconomische analyse van de groensector. De exploitatiegegevens van verschillende soorten bedrijven (hoveniers, groenvoorzieners, boomverzorgers, etc.) worden naast elkaar gezet. Ten slotte is een onderzoekverantwoording opgenomen, gevolgd door een tabellarisch overzicht van de belangrijkste cijfermatige bevindingen.

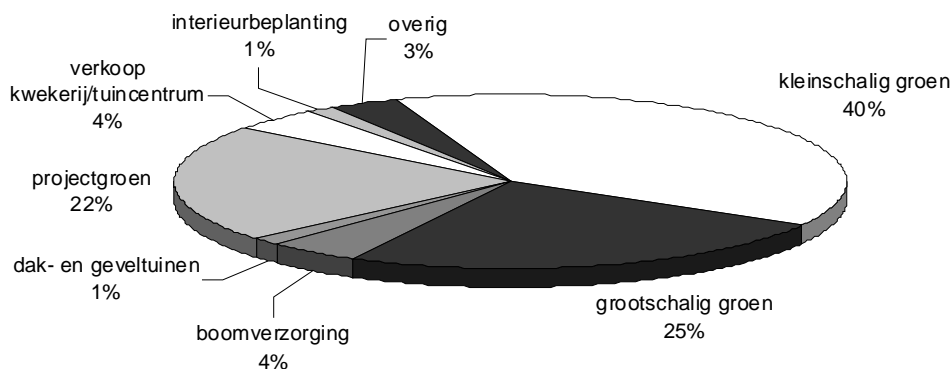
2 De groensector

Dit rapport is vooral gebaseerd op de gegevens van de deelnemers aan het bedrijfsvergelijkend onderzoek. In de paragrafen 2.1 en 2.2 zijn de enquêtegegevens gecombineerd met gegevens van het Productschap Tuinbouw, om zodoende een beeld te schetsen van de hele groensector.

2.1 De groensector: totaalbeeld

Er zijn (naar schatting) in Nederland 4.740 bedrijven actief in de groensector. Deze bedrijven realiseren gezamenlijk een bruto omzet van 2,75 miljard euro. De totale werkgelegenheid bedraagt ongeveer 48.000 voltijdbanen.¹ De totale omzet van 2,75 miljard euro wordt op verschillende deelmarkten, dat wil zeggen met verschillende soorten diensten en voor verschillende soorten klanten, gerealiseerd. In Figuur 2.1 is de totale omzet uitgesplitst naar zeven marktsegmenten, en een verzamelcategorie *overig*. De meeste omzet (veertig procent) komt uit kleinschalig groen, tuinen van particuliere huishoudens. Grootschalig groen, parken/plantsoenen, sport- en recreatieterrijnen, bermen, bestrating en riolering, is goed voor een kwart van de totale omzet. Daarna volgt projectgroen, tuinen van instellingen en bedrijven, met 22 procent. Boomverzorging (vier procent van de totale omzet), dak- en geveltuinen (één procent) en interieurbeplanting (één procent) zijn kleine nichemarkten. Verkoop uit kwekerij en tuincentrum is met vier procent van de totale omzet een nevenactiviteit van een klein aantal groenbedrijven

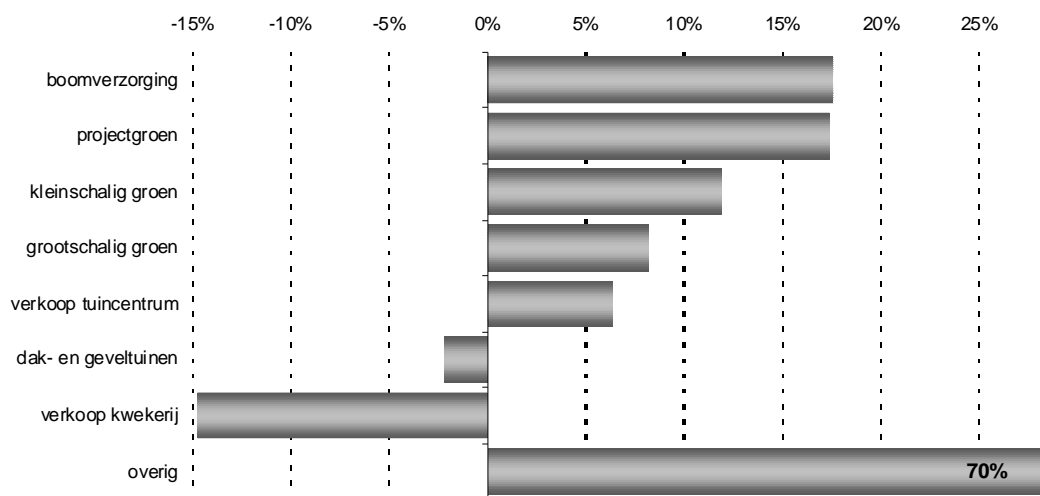
Figuur 2.1 Omzetaandelen deelmarkten

Er is (zie Figuur 2.2) ten opzichte van een jaar eerder sprake van een gezonde omzetgroei in vrijwel alle marktsegmenten. Vooral boomverzorging en projectgroen springen er uit. Uitgedrukt in euro's is de groei van kleinschalig groen en grootschalig groen het belangrijkste. De (kleine) terugloop van dak- en gevel is opmerkelijk. Dit is een klein marktsegment, waarin slechts een klein deel bedrijven van de bedrijven actief is. Daardoor kan snel een vertekening in de cijfers ontstaan. De procentuele groei van 'overig' is spectaculair, maar omdat het basisbedrag klein is, is de groei in euro's beperkt.

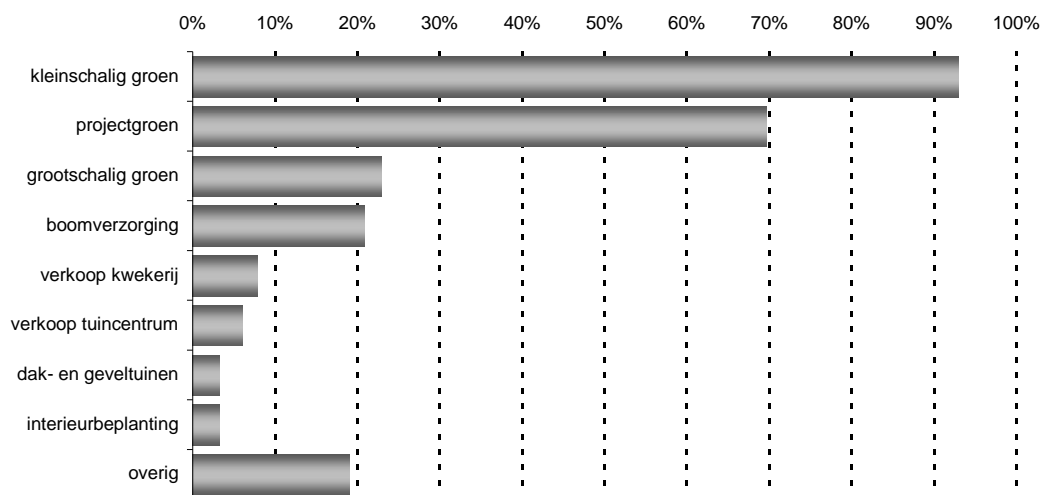
¹ De schattingen voor de hele sector zijn om twee redenen niet vergelijkbaar met de geschatte sectortotalen uit eerdere jaren: (i) per 2007 is er dankzij aanvullende gegevens veel beter zicht op de omvang van de SW-bedrijven in de groensector; (ii) de cijfers van het Productschap Tuinbouw zijn op een andere wijze verwerkt.

Figuur 2.2 Omzetgroei marktsegmenten 2006/2007

Uitgedrukt in het aantal actieve bedrijven (Figuur 2.3) is kleinschalig groen de belangrijkste deelmarkt: 93 procent van de bedrijven ontleent daar omzet aan. Ook projectgroen is een zaak van meer dan de helft van de bedrijven. Aan de andere kant van het spectrum staan dak- en gevel en interieurbeplanting. Dat zijn echte *niche*-markten, waarop slechts een klein aantal bedrijven actief is.

Figuur 2.3 Aantal actieve bedrijven per marktsegment

Soorten bedrijven

Bedrijven in de groensector lopen uiteen in de klanten die zij bedienen, de schaal waarop zij actief zijn en in de diensten die zij leveren. Daarom maken we onderscheid tussen verschillende typen bedrijven. De indeling is gebaseerd op het marktsegment dat vooral bediend wordt, op het type dienstverlening en voor zover mogelijk op de bedrijfsomvang. In het onderzoek werken we met twaalf *referentiegroepen*, die zijn weergegeven in Tabel 2.1.

Grofweg 65 procent van de groenbedrijven staat te boek als *particuliere hovenier*. Zij behalen het merendeel van hun omzet op de markt voor particuliere tuinen (kleinschalig groen). De particuliere hoveniers zijn veelal kleine bedrijven. De groep is opgesplitst naar bedrijfsomvang: *eenmansbedrijven* ('eenpitters', 1 fte), *kleine hoveniers* (1 tot 3 fte), *middelgrote hoveniers* (3-10 fte) en *grote hoveniers* (meer dan 10 fte). Van de particuliere hoveniers is het grootste deel eenmansbedrijf. In totaal gaat het naar schatting om 1700 bedrijven.²

De groep *zakelijke hoveniers* vormt zes procent van het totaal. Deze bedrijven hebben het zwaartepunt van hun activiteiten in het 'projectgroen': tuinen van bedrijven en instellingen. Acht procent van de groenbedrijven combineert hoveniersdiensten voor zakelijke en particuliere klanten in vergelijkbare mate. Groenbedrijven die vooral omzet behalen in het grootschalige groen duiden we aan als *groenvoorzieners*. Deze groep vormt twee procent van het totaal. Bedrijven die het grootschalige groen combineren met het 'kleinere groen' vormen nog eens twee procent van het totaal.

Tabel 2.1 Aantal bedrijven in de groensector naar referentiegroep

	aantal	aandeel	gemiddelde bedrijfsomvang
deeltijdhoveniers	400	8,4%	0,3
eenmansbedrijven (1 fte)	1.700	35,9%	1,1
kleine hoveniers particulier (1-3 fte)	660	13,9%	2,2
middelgrote hoveniers particulier (4-10 fte)	520	11,0%	5,3
grote hoveniers particulier (>10 fte)	190	4,0%	20,3
hoveniers zakelijk	300	6,3%	13,5
hoveniers, gemengd particulier en zakelijk	400	8,4%	12,9
groenvoorzieners	100	2,1%	32,4
gemengd groenvoorzieners/hoveniers	100	2,1%	36,1
boomverzorgers (evt. gemengd met hoveniersactiviteiten)	130	2,7%	10,3
SW-bedrijven	90	1,9%	205,3
tuincentra en kwekerijen (evt. gemengd met hoveniersactiviteiten)	150	3,2%	13,3
totaal	4.740	100%	

Drie procent van de groenbedrijven staat te boek als *boomverzorger* en twee procent van de bedrijven zijn *SW-bedrijven*. Er is daarnaast een groep groenbedrijven (drie procent) die hoveniersactiviteiten combineert met een tuincentrum of eigen kwekerij. Ten slotte onderscheiden we nog een groep deeltijdhoveniers; bedrijven met een jaarlijkse omzet onder de € 10.000. Deze groep vormt naar schatting acht procent van het totaal aantal groenbedrijven.³

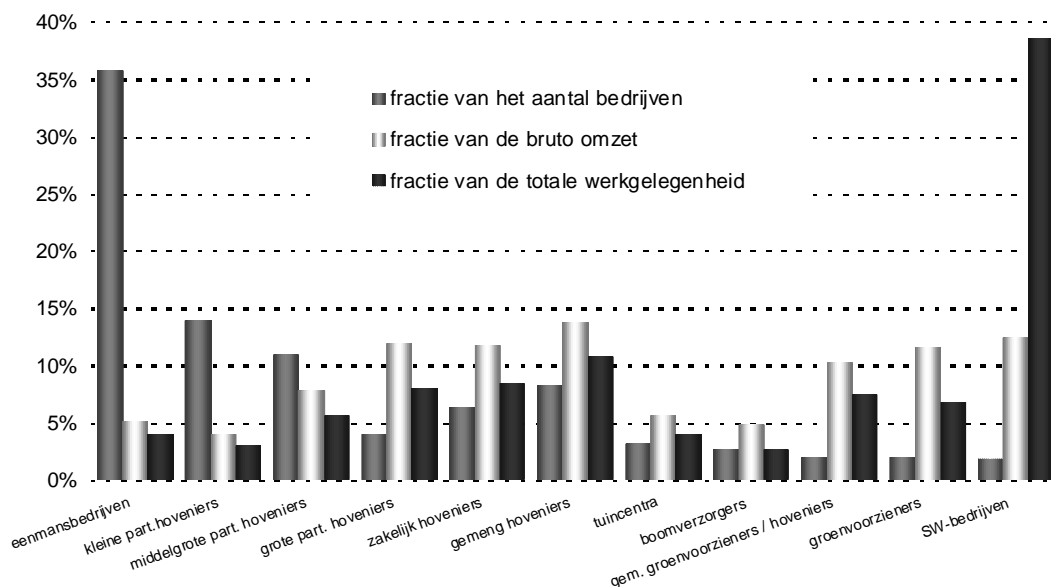
² De categorie *eenmansbedrijf* is nieuw in het onderzoek. We verstaan er bedrijven onder met alleen een werkzame eigenaar, en eventueel iemand met een kleine aanstelling ernaast. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om een meewerkend gezinslid voor een dag in de week. Eenmansbedrijven komen daardoor gemiddeld uit op een bedrijfsomvang van 1,1 werkzame persoon.

³ Deze *deeltijdhoveniers* laten we in de rest van dit rapport buiten beschouwing.

De zakelijk hoveniers en de groenvoorzieners zijn grotere bedrijven dan de particulier hoveniers. De SW-bedrijven nemen met een gemiddelde omvang van meer dan 200 banen in hun groenbedrijf een bijzondere positie in.

De omvangverschillen uit Tabel 2.1 zien we terug in de totale omzet en werkgelegenheid per referentiegroep, zie Figuur 2.4. De eenmansbedrijven vormen 36 procent van het aantal groenbedrijven, maar realiseren samen niet meer dan vijf procent van de totale omzet. Hun aandeel in de totale werkgelegenheid is met vier procent ook zeer beperkt. De positie van de kleine en middelgrote particuliere hoveniers is vergelijkbaar: een hoog aandeel in het totaal aantal bedrijven, en een relatief laag aandeel in de totale werkgelegenheid en de totale omzet. Bij de andere groepen is de situatie omgekeerd. Zo vormen groenvoorzieners slechts twee procent van de bedrijven, maar realiseren ze samen wel twaalf procent van de totale omzet, en zeven procent van de werkgelegenheid. De figuur laat ook zien dat de negentig SW-bedrijven voor bijna veertig procent van de werkgelegenheid in de sector staan. Het aandeel in de totale omzet is slechts 12,5 procent.

Figuur 2.4 Aantal bedrijven, omzet en werkgelegenheid naar referentiegroep

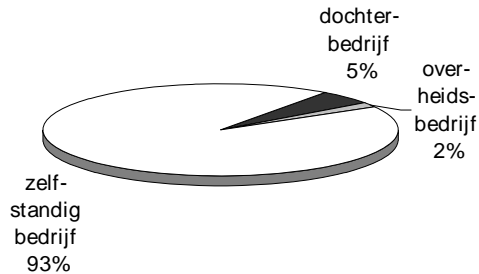
2.2 Bedrijven in de groensector

De meeste bedrijven in de groensector (93 procent, zie Figuur 2.5) zijn zelfstandige ondernemingen met een werkzame eigenaar of directeur-grotaandehouder (DGA). Vijf procent van bedrijven is dochteronderneming van een groter geheel. De SW-bedrijven (twee procent) zijn zelfstandig opererende overheidsbedrijven.

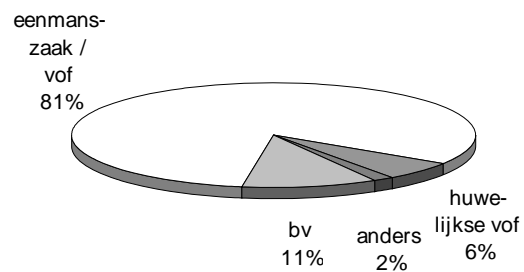
De groensector bestaat voor het grootste deel uit kleine MKB-ondernemingen. Dat uit zich ook in de rechtsvorm. Tachtig procent van de bedrijven is eenmanszaak of Vennootschap onder Firma (VOF), nog eens zes procent huwelijks VOF. Elf procent van de bedrijven heeft de BV als rechtsvorm (zie Figuur 2.6). De BV komt vooral bij de grote ondernemingen voor, zoals de

groenvoorzieners (al dan niet gemengd) en de grote particuliere hoveniers. De SW-bedrijven hebben een andere rechtsvorm dan eenmanszaak, VOF of BV.

Figuur 2.5 Bedrijven naar type

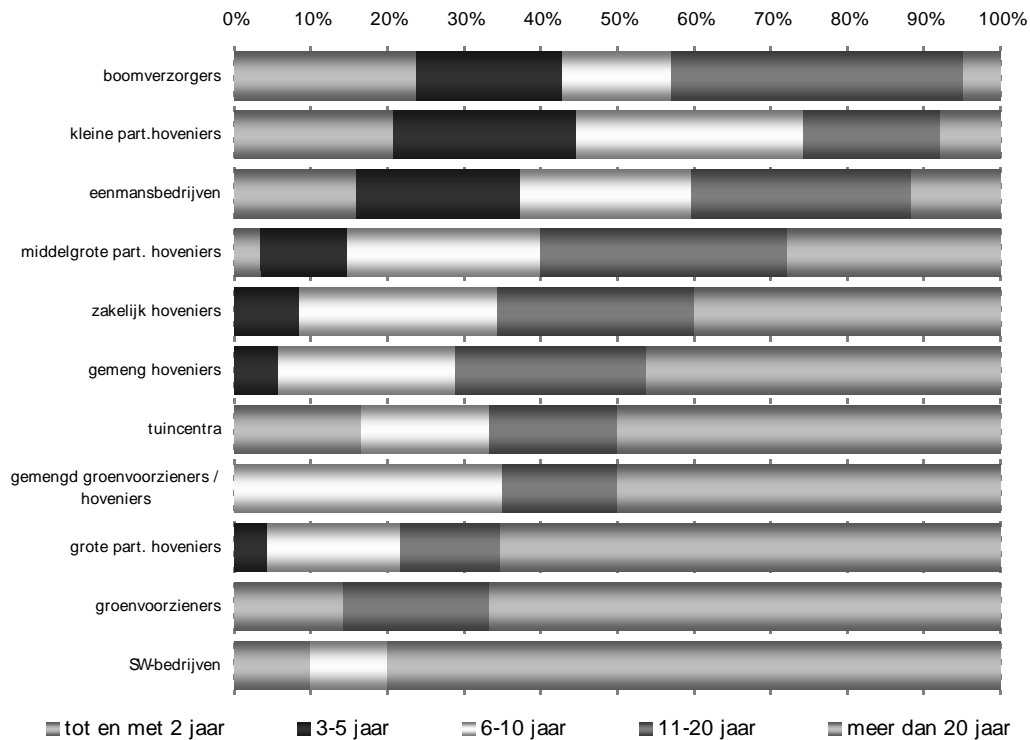

Figuur 2.6 Bedrijven naar rechtsvorm

Groenbedrijven zijn er in alle leeftijden zoals Figuur 2.7 laat zien. Er is een duidelijk verband tussen leeftijd en bedrijfsomvang. De helft van de eenmansbedrijven en de kleine hoveniers is na 1999 opgericht. Bij de middelgrote bedrijven dateert de helft van voor 1993 en bij de grote hoveniers zelfs van voor 1982. Bedrijven die meer dan twintig jaar bestaan zijn vooral grotere bedrijven, zoals SW-bedrijven, groenvoorzieners en grote hoveniers. Meer dan veertig procent van de boomverzorgers is korter dan vijf jaar geleden gestart. Bij de kleine particuliere hoveniers is dat 45 procent en bij de eenmansbedrijven 40 procent. Opvallend is dat de eenmansbedrijven gemiddeld ouder zijn dan de kleine hoveniers.

Figuur 2.7 Bedrijven naar leeftijd

Box 2.1 Keurmerken in de groensector

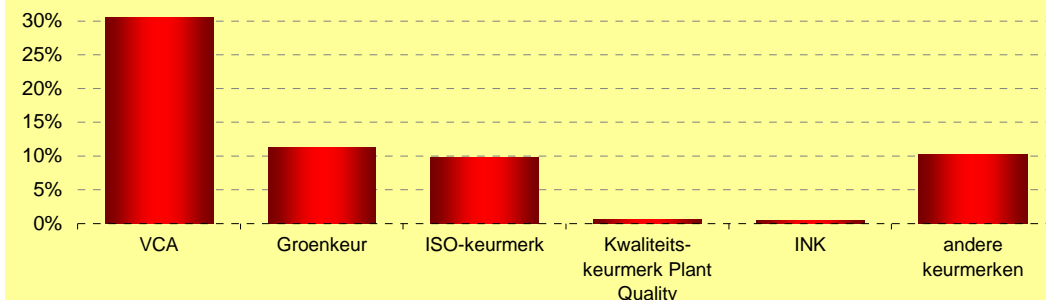
Een keurmerk of certificaat is een kwaliteitsoordeel afkomstig van een onafhankelijke en deskundige instantie. Het kan hierbij gaan om een oordeel over de kwaliteit van de afgeleverde dienst, de uitvoering daarvan of over de kwaliteit van bedrijfsvoering. Een certificaat of keurmerk betekent voor een bedrijf erkenning door een deskundige instantie. Een potentieel voordeel van een keurmerk is dat een bedrijf zich kan onderscheiden van de concurrent, en daardoor meer klanten kan aantrekken. Voor opdrachtgevers geldt dat een keurmerk helpt bij het kiezen voor een bepaalde dienstverlener. Vooral als de opdrachtgever onbekend is met de mogelijke dienstverleners, en moeilijk kan oordelen over de kwaliteit, kan een keurmerk van doorslaggevend belang zijn bij de keuze. Ook kunnen opdrachtgevers van grotere projecten bepaalde keurmerken of certificaten als vereiste stellen voor het verkrijgen van de opdracht. Het gaat hierbij vaak om keurmerken die zich richten op de veiligheid rond de uitvoering van projecten en op de kwaliteit van de interne bedrijfsvoering.

Er bestaan verscheidene keurmerken en certificaten die van toegevoegde waarde kunnen zijn voor ondernemers in de groensector. Een kort overzicht van de meest voorkomende keurmerken en certificaten:

- *Groenkeur* is een certificaat speciaal op de groensector gericht. Het keurmerk richt zich op de kwaliteit van de geleverde dienst en is vooral een garantie voor de opdrachtgever dat gemaakte afspraken goed worden nagekomen en er kwaliteit wordt geleverd. Er bestaan afzonderlijke kwaliteitseisen voor hoveniers, groenvoorzieners, boomverzorgers en dak- en gevelbegroeners.
- *VCA* staat voor *VGM Checklist Aannemers*. Hiermee worden dienstverlenende bedrijven getoetst op hun VGM (Veiligheid, Gezondheid en Milieu) beheerssysteem. Het VCA keurmerk is een algemeen keurmerk voor bedrijven die risicovol werk leveren op bovengenoemde terreinen. Dit certificaat richt zich op de bedrijfsvoering en uitvoering van werkzaamheden.
- Het *ISO (International Organization for Standardization)* is een gestandaardiseerde norm voor de bedrijfsvoering en richt zich op verschillende gebieden. Binnen de groensector spelen vooral ISO 9000 en ISO 14001 een rol. Daarbij stelt het ISO 9000 de normen voor kwaliteitszorg en het ISO 14001 normen voor milieuzorg.
- Het *Kwaliteitskeurmerk Plant Quality* wordt uitgegeven door de *Stichting Kwaliteitsmerk Interieurbeplantingen*. Het keurmerk is voor bedrijven die een permanent gegarandeerde kwaliteit kunnen leveren. Om hiervoor in aanmerking te komen worden eisen gesteld op het gebied van advisering, duidelijke offertes, creativiteit, kwaliteit van de planten, service en onderhoudscontracten.
- Het *INK-verbetertcertificaat* (Instituut Nederlandse Kwaliteit) is een initiatief van het Ministerie van Economische Zaken en richt zich op de interne bedrijfsvoering. Het INK certificaat geeft behaalde verbeteringen en potentie tot verdere verbeteringen van de interne organisatie aan.
- *Aequor* richt zich op de afstemming van het middelbaar beroepsonderwijs en de behoeften van groenbedrijven. De praktische vorming van de toekomstige medewerkers en ondernemers vindt plaats op de leerbedrijven die door Aequor zijn erkend. Aequor stelt vast of bedrijven geschikt zijn als leerbedrijf op basis van door de branche vastgestelde criteria. Deze bedrijven worden opgenomen in een landelijk register.
- De Stichting HoveniersGroep Nederland geeft het *HGN-keurmerk* af aan vakkundige hoveniersbedrijven. Hiertoe worden aangelegde en/of onderhouden projecten op locatie gecontroleerd op de kwaliteit van het eindresultaat.
- Het *European Tree Worker (ETW)* certificaat wordt verkregen door het succesvol volgen van de ETW-opleiding. Hiermee is het ETW een gestandaardiseerd Europees keurmerk voor kwaliteit en veiligheid in de boomverzorging. Het ETW is een persoonscertificaat, de overige hier genoemde certificaten zijn bedrijfscertificaten.

Figuur 2.8 laat zien welk deel van de bedrijven enkele van de hierboven besproken keurmerken bezit. In dit figuur is te zien dat iets meer dan 30% van de bedrijven het VCA keurmerk heeft. Hiermee is dit het verreweg het meest voorkomende keurmerk onder de groenbedrijven. Ook het Groenkeur certificaat en het ISO-keurmerk komen met regelmaat voor; tien procent van de bedrijven bezit minstens één van beide.

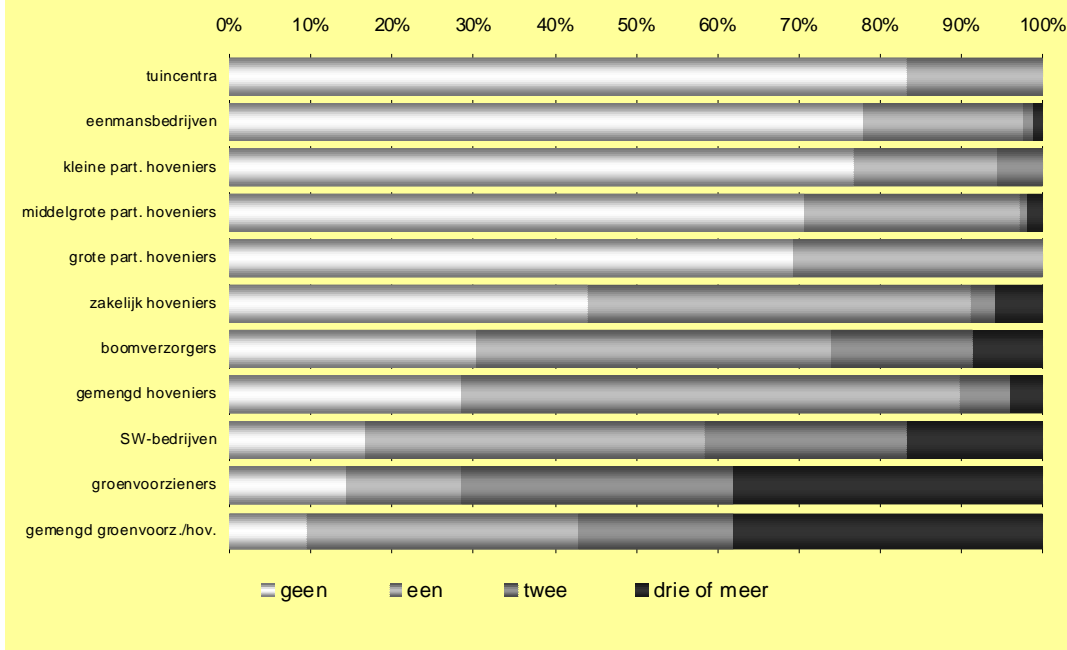
Figuur 2.8 Keurmerken in de groensector

Opvallend kenmerk van het VCA-keurmerk is dit door de hele sector een veel voorkomend keurmerk is, behalve bij de grote particuliere hoveniers. Het ISO-keurmerk komt vooral bij groenvoorzieners (al dan niet gemengd) en SW-bedrijven. De andere keurmerken die genoemd worden zijn onder andere Aequor leerbedrijven, het keurmerk van Hoveniers Groep Nederland en het *European Tree Worker* certificaat. Verder worden door enkele bedrijven in deze categorie het BHV-certificaat (bedrijfshulverlening) en een spuitlicentie vermeld.

Figuur 2.9 geeft per referentiegroep weer hoeveel keurmerken of certificaten bedrijven hebben. Wat direct opvalt, is dat bij de verschillende groepen particuliere hoveniersbedrijven, ongeacht de omvang, meer dan de helft van de bedrijven geen enkel keurmerk of certificaat heeft. Dit steekt scherp af tegen de groenvoorzieners (al dan niet gemengd), SW-bedrijven en boomverzorgers en zakelijk en gemengde hoveniers waar juist meer dan vijftig procent van de bedrijven minstens één keurmerken heeft. Bij de groenvoorzieners en de groenvoorzieners/hoveniers heeft zelf veertig procent drie of meer keurmerken.

Figuur 2.9 Aantal keurmerken per referentiegroep

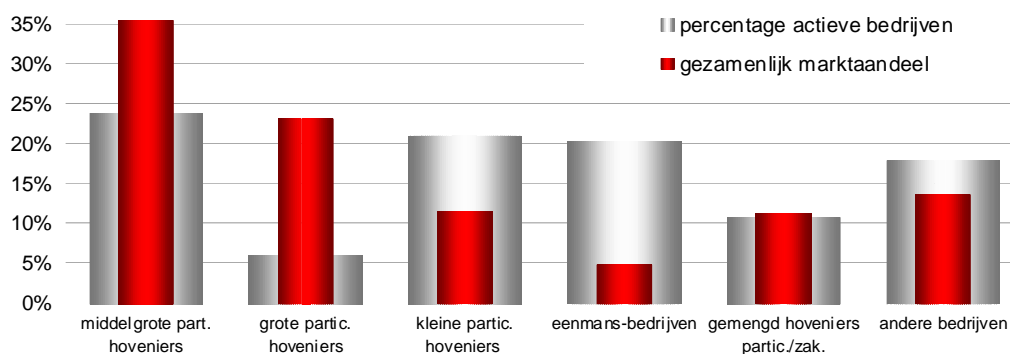
2.3 Marktsegmenten

In paragraaf 2.1 wordt onderscheid gemaakt naar deelmarkten en soorten bedrijven. Hier combineren we beide indelingen. Per deelmarkt wordt getoond welke rol de verschillende referentiegroepen hebben.

2.3.1 Particuliere tuinen

Vrijwel alle groenbedrijven (dat wil zeggen: 93 procent) zijn op enigerlei wijze actief op de markt voor kleinschalig groen. De particuliere hoveniers maken zowel in aantal als in omzet het grootste deel van deze deelmarkt uit. Van het totaal aantal bedrijven dat actief is (de brede balken in Figuur 2.10), is zeventig procent particulier hoveniersbedrijf of eenmansbedrijf. Zij realiseren samen driekwart van de totale omzet uit kleinschalig groen (de smalle balken in de figuur). De middelgrote hoveniers (tussen drie en zeven fte) hebben samen het grootste marktaandeel. Zij voorzien samen in 35 procent van de totale omzet. De eenmanshoveniersbedrijven vormen twintig procent van het aantal bedrijven actief in het particuliere groen, maar hebben een omzetaandeel van slechts vijf procent. Omgekeerd zijn het de grote particuliere hoveniers die een marktaandeel realiseren van 23 procent met zes procent van de bedrijven.

Figuur 2.10 De markt voor kleinschalig groen verdeeld naar omzet en naar aantal bedrijven

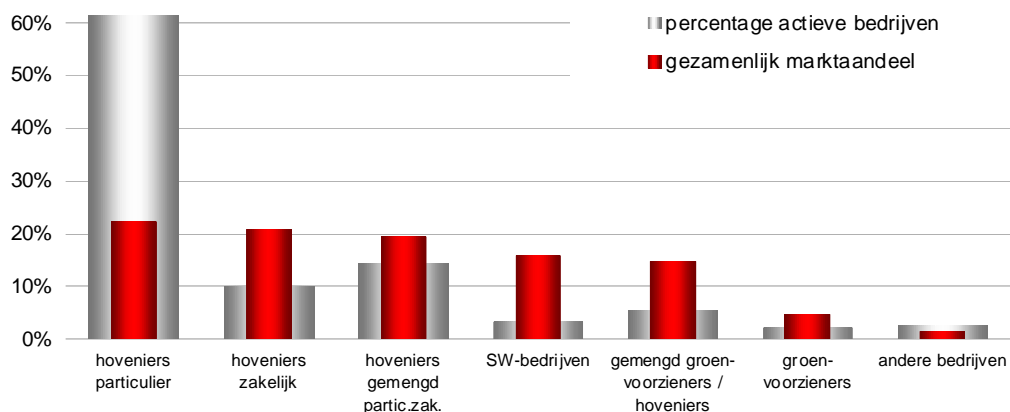

Naast particuliere hoveniers, nemen de gemengde particulier/zakelijke hoveniers elf procent van de markt voor hun rekening, met een vergelijkbaar aandeel in het aantal bedrijven. Achttien procent van de actieve bedrijven in de deelmarkt particulier groen valt onder andere referentiegroepen, zoals groenvoorzieners en boomverzorgers. Deze bedrijven behalen samen veertien procent van de omzet uit particuliere tuinen.

2.3.2 Projectgroen

Van alle groenbedrijven realiseert zeventig procent omzet in de deelmarkt projectgroen (tuinen van instellingen en bedrijven). Figuur 2.11 laat zien dat in dit marktsegment verschillende soorten bedrijven actief zijn. De concurrentie op deze markt is veelzijdig van aard.

Figuur 2.11 De markt voor projectgroen verdeeld naar omzet en naar aantal bedrijven

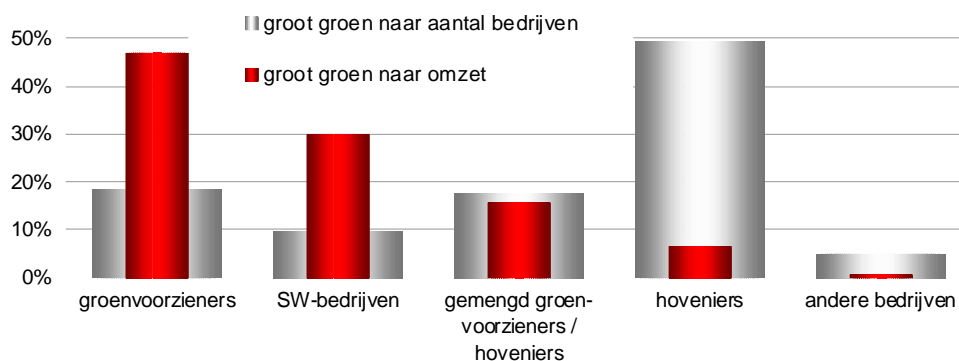

De gezamenlijke particuliere hoveniers zijn de grootste groep in termen van omzetaandeel (de smalle in de figuur). De zakelijk hoveniers, die het grootste deel van hun omzet aan het projectgroen ontlenuen, komen samen op 21 procent – maar wel met veel minder bedrijven. Nog eens 19 procent is voor hoveniersbedrijven die de particuliere en de zakelijke markt gelijkelijk bedienen. De SW-bedrijven (zestien procent), gemengd groenvoorzieners/hoveniers (vijftien procent) en groenvoorzieners (vijf procent) zijn ook significant op deze deelmarkt aanwezig.

2.3.3 Grootschalig groen

Ongeveer een kwart van de groenbedrijven is actief in het grootschalig groen, de deelmarkt waarbij het gaat om parken en plantsoenen, sport- en recreatieterreinen, bermen, bestrating, riolering, etc. Het grootste deel van de omzet (93 procent) wordt echter gerealiseerd door groenvoorzieners, groenvoorzieners/hoveniers en SW-bedrijven (Figuur 2.12). De hoveniers die ook actief zijn op deze deelmarkt, realiseren samen slechts zeven procent van de omzet. Deze deelmarkt is daarmee aanzienlijk geconcentreerder dan de deelmarkten kleinschalig en projectgroen.

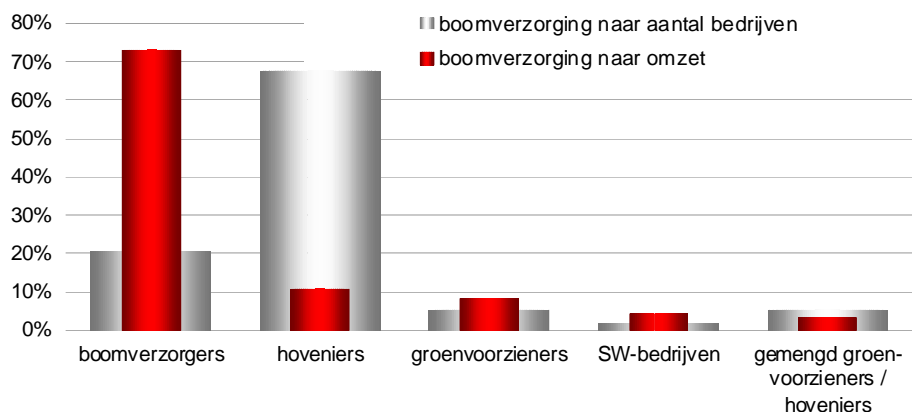
Figuur 2.12 De markt voor groot groen verdeeld naar omzet en naar aantallen bedrijven

2.3.4 Boomverzorging

Boomverzorging is een nichemarkt binnen de groensector. Het is een deelmarkt waarop 21 procent van de groenbedrijven actief is. Een op de vijf daarvan (dus vier procent van het totaal) heeft ook het zwaartepunt van de activiteiten in de boomverzorging liggen, eventueel gecombineerd met hoveniersactiviteiten. Deze groep van gespecialiseerde bedrijven staat gezamenlijk voor bijna driekwart van de totale omzet in deze deelmarkt (zie Figuur 2.13).

Figuur 2.13 De markt voor boomverzorging verdeeld naar omzet en naar aantallen bedrijven

Het vierde kwart wordt gerealiseerd door bedrijven voor welke boomverzorging een nevenactiviteit is (dat kan een substantiële nevenactiviteit zijn) naast het hoveniers- of het groenvoorzieningsbedrijf.

2.3.5 Dak- en geveltuinen

Slechts drie procent van de groenbedrijven behaalt omzet uit dak- en geveltuinen, bijna altijd als nevenactiviteit naast groenvoorziening of projectgroen. Figuur 2.14 laat zien dat de markt voor dak- en geveltuinen voornamelijk bediend wordt door groenvoorzieners en gemengde groenvoorzieners/hoveniers. In termen van omzet en aantallen actieve bedrijven zijn de gemengde groenvoorzieners de grootste groep (44 procent resp. 28 procent). Daarna volgen de groenvoorzieners met een marktaandeel van 37 procent, en 17 procent van de actieve bedrijven. Samen realiseren deze twee groepen ruim tachtig procent van de omzet.

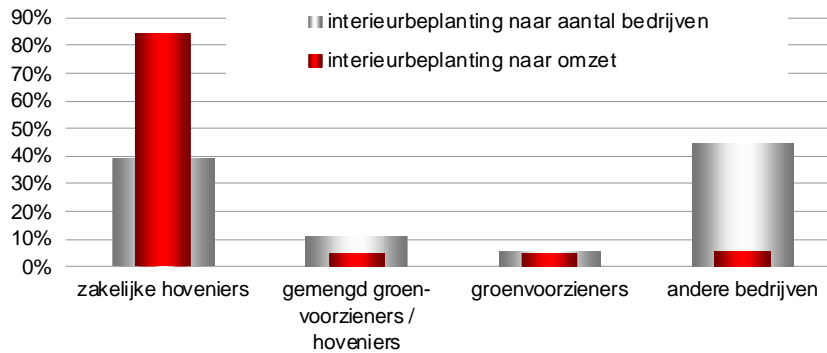
Figuur 2.14 De markt voor dak- en geveltuinen verdeeld naar omzet en naar aantallen bedrijven

2.3.6 Interieurbeplanting

Interieurbeplanting is dit jaar voor het eerst als aparte deelmarkt onderscheiden in het onderzoek. Net als dak- en gevelbegroening is interieurbeplanting een nichemarkt, die door een zeer beperkt aantal bedrijven wordt betreden. Drie procent van de bedrijven meldt omzet uit interieurbeplanting. Het is in de meeste gevallen een nevenactiviteit, veelal in combinatie met projectgroen. Figuur 2.15 laat zien dat 85 procent van de omzet uit interieurbeplanting door zakelijke hoveniers wordt gerealiseerd. De groepen gemengde groenvoorzieners/hoveniers en groenvoorzieners hebben beide een gezamenlijk marktaandeel van vijf procent.

Figuur 2.15 De markt voor interieurbeplanting verdeeld naar omzet en naar aantallen bedrijven

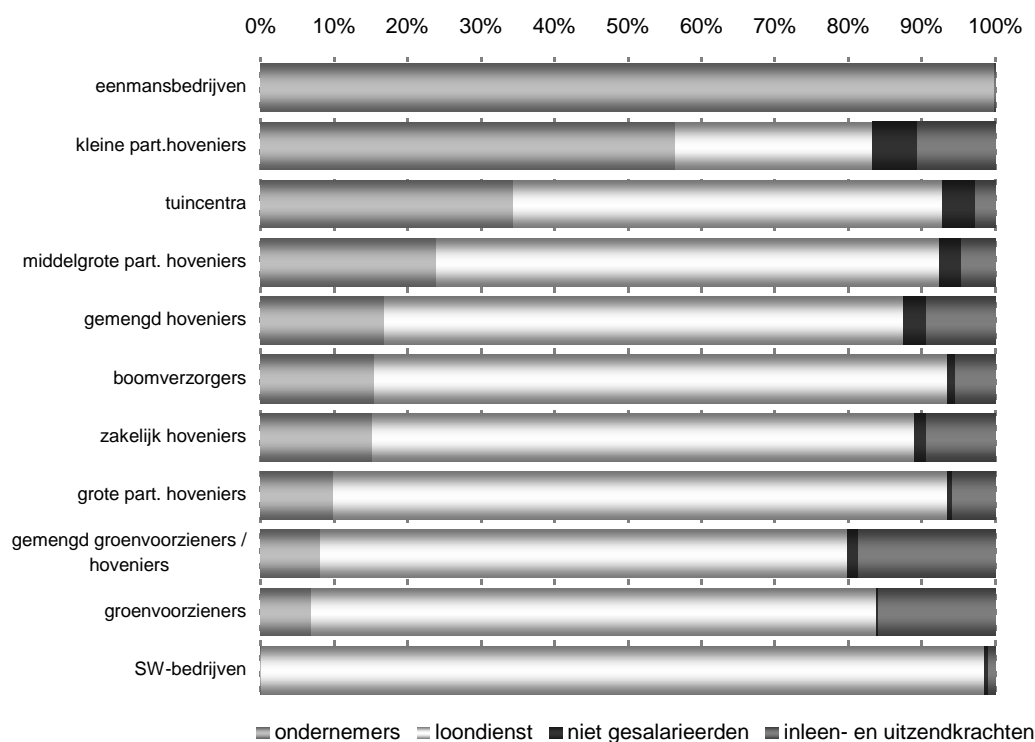
3 Het groenbedrijf

Dit hoofdstuk geeft inzicht in het bedrijfseconomisch presteren van de bedrijven in de groensector. We gaan in op werkgelegenheid (3.1), omzet (3.2), exploitatiekosten (3.4) en het exploitatieresultaat (3.5). We kijken naar verschillen tussen bedrijfstypen (bijvoorbeeld hoveniers versus groenvoorzieners) en –waar mogelijk– binnen groepen van bedrijfstypen naar verschillen tussen klein en groot. We presenteren geen groeicijfers over tuincentra en SW-bedrijven. Van deze bedrijven zijn er te weinig in het onderzoek om betrouwbare groeicijfers op te kunnen baseren.

3.1 Werkgelegenheid en personeel

Zoals in hoofdstuk 2 bleek telt de groensector bijna 50.000 banen. Die kunnen in verschillende groepen worden onderverdeeld. Bij een indeling naar *rechtspositie* maken we onderscheid tussen ondernemers, personeel in loondienst, niet-gesalarieerd personeel (bijvoorbeeld meewerkende gezinsleden) en extern personeel (inleen- en uitzendkrachten). Een indeling naar *functie* geeft inzicht in de verhouding tussen directie, bedrijfsleiders, productief uitvoerend personeel en ondersteunend personeel.

Figuur 3.1 Personeel naar rechtspositie

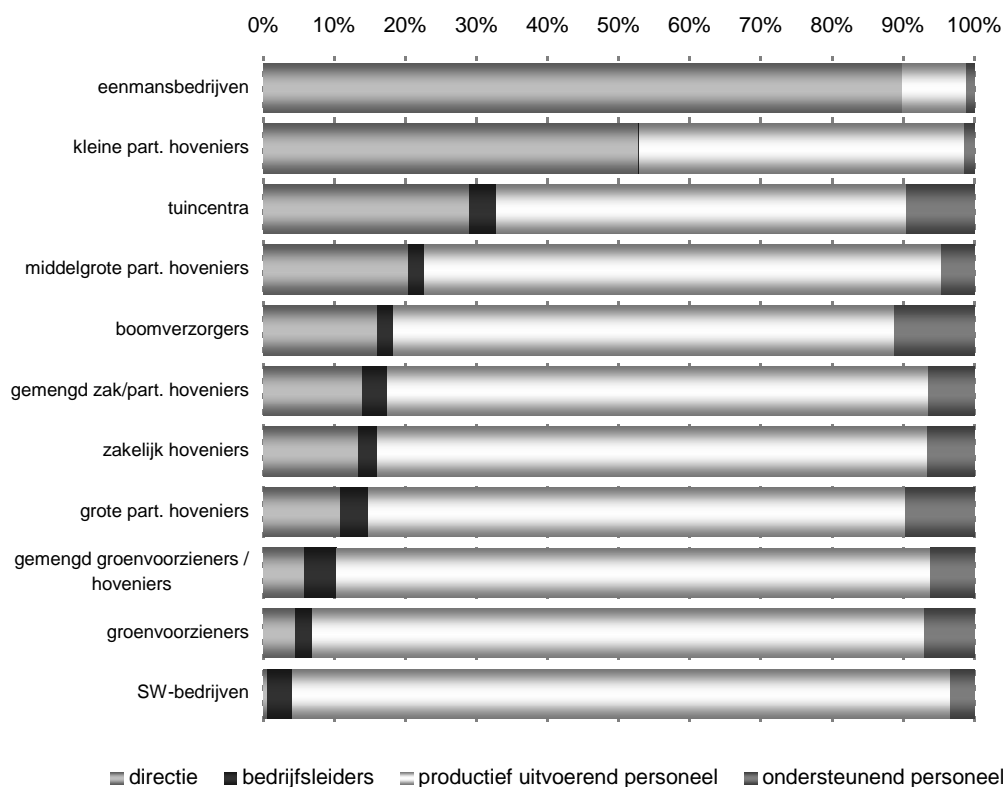
Figuur 3.1 laat de samenstelling van het personeel naar rechtspositie zien voor de verschillende typen bedrijven. Hoe kleiner de bedrijven, hoe groter het relatief aantal ondernemers. De *eenmansbedrijven* bestaan logischerwijs nagenoeg helemaal uit ondernemers. SW-bedrijven vormen het andere uiterste, daar is geen sprake van ondernemers, maar (vrijwel) uitsluitend van *payroll*-

personeel, professionals en Wsw-geïndiceerde werknemers samen. Bij grote bedrijven is de verhouding ondernemers : overige werkzame personen ongeveer één op tien.

Inleen- en uitzendkrachten zien we vooral bij de groenvoorzieners (17 procent) en de gemengd groenvoorzieners/hoveniersbedrijven (16 procent). Dit zijn in de regel grotere bedrijven, die een deel van hun flexibiliteit zoeken in de vorm van inleenkrachten. Het aandeel van inleen- en uitzendkrachten is stijgende. Naast gewenste flexibiliteit kan dit ook te maken hebben met problemen met het werven van personeel op de krappe arbeidsmarkt anno 2007.

Niet-gesalarieerd personeel is er vooral bij kleine (tot 3 fte's) particuliere hoveniers. Dat ligt ook voor de hand: hoe kleiner het bedrijf, hoe belangrijker de rol van meewerkende gezinsleden in de bedrijfsvoering. Een aandeel van 6,1 procent niet-gesalarieerden wil zeggen dat één op de zestien banen bij deze bedrijven niet gesalarieerd is.⁴

Figuur 3.2 Personeel naar functie

Figuur 3.2 laat zien hoe het personeelsbestand is opgebouwd naar functie. Er is een sterke gelijkens met Figuur 3.1. Het belangrijkste in de sector is het uitvoerend productieve werk. Hoe kleiner het bedrijf, hoe meer leidinggeven en uitvoeren bij dezelfde personen zit. De oververtegenwoordiging van directeuren bij de eenmansbedrijven en de kleine hoveniers moet dus met een korreltje zout genomen worden: dit zijn hoveniers die hun eigen directeur zijn.

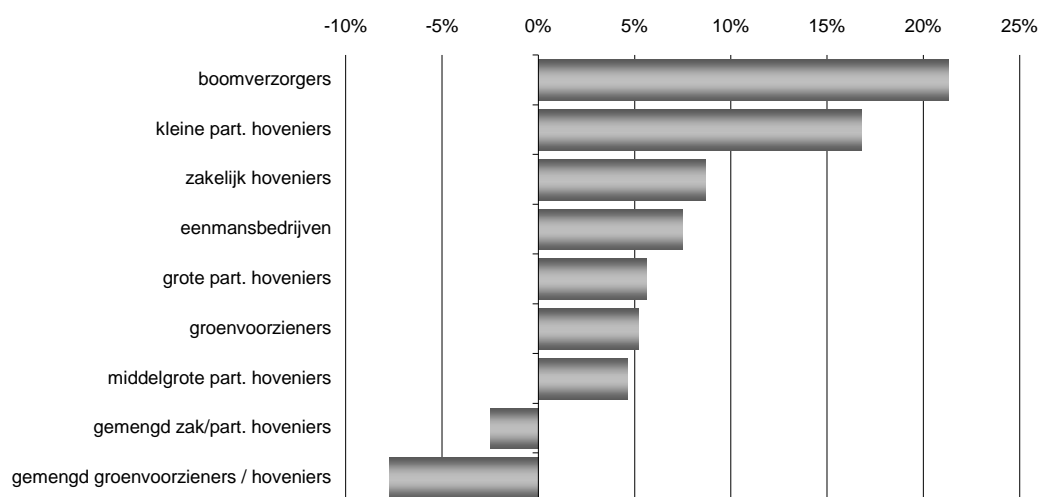
⁴ In het onderzoek rekenen we voor de inzet van niet-gesalarieerd wel kosten toe.

Hoe groter het bedrijf, hoe meer de taken gescheiden zijn. Bedrijfsleiders anders dan directeuren zien we vanaf de middelgrote hoveniers. Deze groep maakt maar een klein deel van de totale werkgelegenheid uit.

Groei

De totale werkgelegenheidsgroei bij de bestaande bedrijven (dus exclusief markttoetreders en marktverlaters) bedraagt een kleine vijf procent. De groei loopt sterk uiteen tussen de verschillende groepen bedrijven. De boomverzorgers in het onderzoek zien de gemiddelde bedrijfsomvang toenemen met meer dan twintig procent, en ook bij de kleine particuliere hoveniers (tot drie fte) is de procentuele groei aanzienlijk (+17 procent). Bij de middelgrote en grote hoveniers en de groenvoorzieners, neemt de werkgelegenheid met circa vijf procent toe.

Figuur 3.3 Personele groei 2006/2007

3.2 Omzet

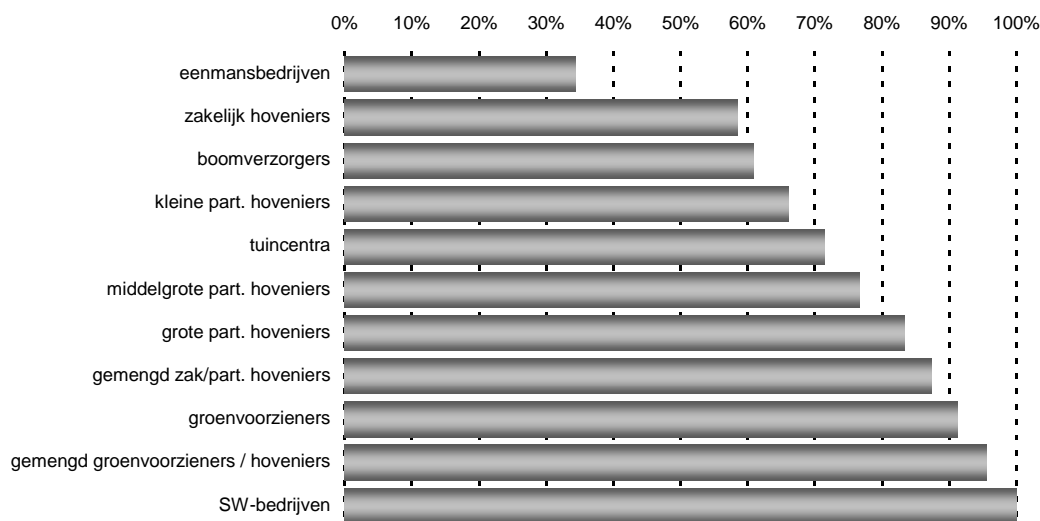
Bruto omzet is het totaalbedrag wat de groenbedrijven aan hun klanten in rekening brengen, exclusief BTW. *Netto omzet*, ook aangeduid als *bruto marge*, is de bruto omzet verminderd met de kosten van uitbesteed werk en met de inkoopwaarde van materialen. Beide posten vormen immers de omzet van andere partijen in de productieketen. Winst op aan klanten doorverkochte materialen geldt natuurlijk wel als omzet van het groenbedrijf zelf.

Het uitbesteden van werk is gemeengoed in het groenbedrijf. Figuur 3.4 laat zien dat meer dan de helft van de bedrijven dat doet. Hoe groter de bedrijven, hoe vaker het voorkomt. De eenmansbedrijven vormen de uitzondering: bij deze groep is de meerderheid geneigd om al het werk zelf te doen – of om geen werk aan te nemen dat uitbesteding van werkzaamheden vergt.

Box 3.1 Inlenen van personeel en uitbesteden van werk

Het verschil tussen inlenen en uitbesteden is niet altijd scherp. Inleen- en uitzendkrachten zijn tijdelijke extra personeelsleden, die meedraaien in de dagelijkse werkzaamheden, onder directe zeggenschap van het bedrijf waar ze tijdelijk werken. Bij uitbesteding wordt een deel van de werkzaamheden van een project zelfstandig uitgevoerd door een ander bedrijf, onder regie en eindverantwoordelijkheid van het uitbestedende bedrijf, maar zonder dat het uitbestedende bedrijf directe zeggenschap heeft over het personeel van het bedrijf dat de betrokken werkzaamheden verricht.

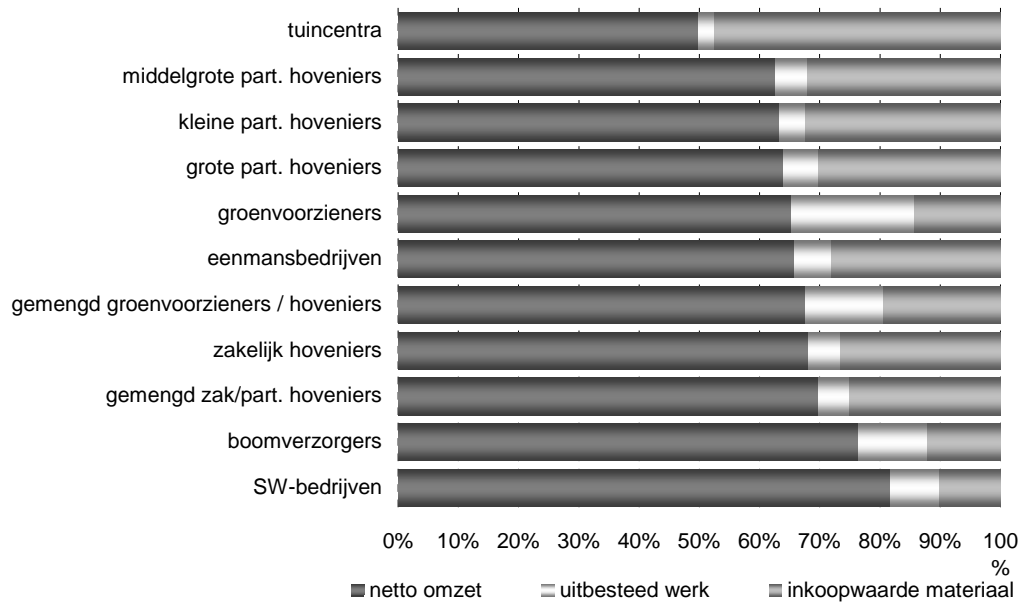
Figuur 3.4 Aandeel bedrijven dat werk uitbesteedt

Figuur 3.5 geeft de samenstelling van de bruto omzet weer per referentiegroep. Het is duidelijk dat bedrijven die relatief veel omzet ontlenen aan aanlegwerkzaamheden, ook een hoog aandeel inkoopwaarde materiaal hebben. De inkoopwaarde is logischerwijs het hoogst bij de bedrijven met een tuincentrum, bijna de helft van de bruto omzet. Daarna komen de hoveniers, ongeacht de bedrijfsomvang: ruim dertig procent van de bruto omzet bestaat uit materiaalkosten. Bij groenvoorzieners en boomverzorgers blijft het aandeel van materiaalkosten in de bruto omzet beperkt tot tien à vijftien procent.

De hoveniers besteden ongeveer vijf procent van hun bruto omzet uit aan andere bedrijven. Dit betreft vooral werkzaamheden die de bedrijven zelf niet aankunnen omdat ze zelf de benodigde machines (zoals hoogwerkers) of *know how* niet hebben. Bij de groenvoorzieners en de boomverzorgers is het aandeel van uitbesteed werk aanzienlijk groter, oplopend van twaalf tot vijftien procent. Doordat uitbesteed werk en inkoopwaarde elkaar redelijk in evenwicht houden, verschilt per saldo de verhouding netto / bruto omzet (gemiddeld 67 procent) niet veel tussen hoveniers en groenvoorzieners. Bij boomverzorgers en SW-bedrijven ligt de verhouding netto / bruto aanzienlijk hoger.

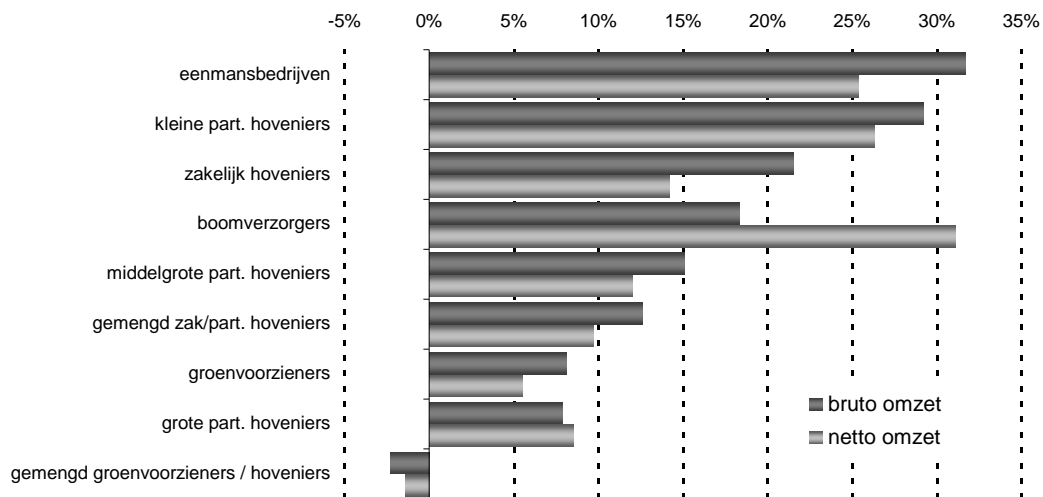
Figuur 3.5 Opbouw van de bruto omzet per referentiegroep

Omzetgroei

We zien over vrijwel de hele linie van bedrijven een gezonde omzetgroei, van meer dan dertig procent bij de eenmansbedrijven tot acht procent bij de groenvoorzieners en de grote hoveniers. Alleen de gemengd groenvoorzieners/hoveniers zien hun omzet teruglopen.

Figuur 3.6 Ontwikkeling bruto en netto omzet

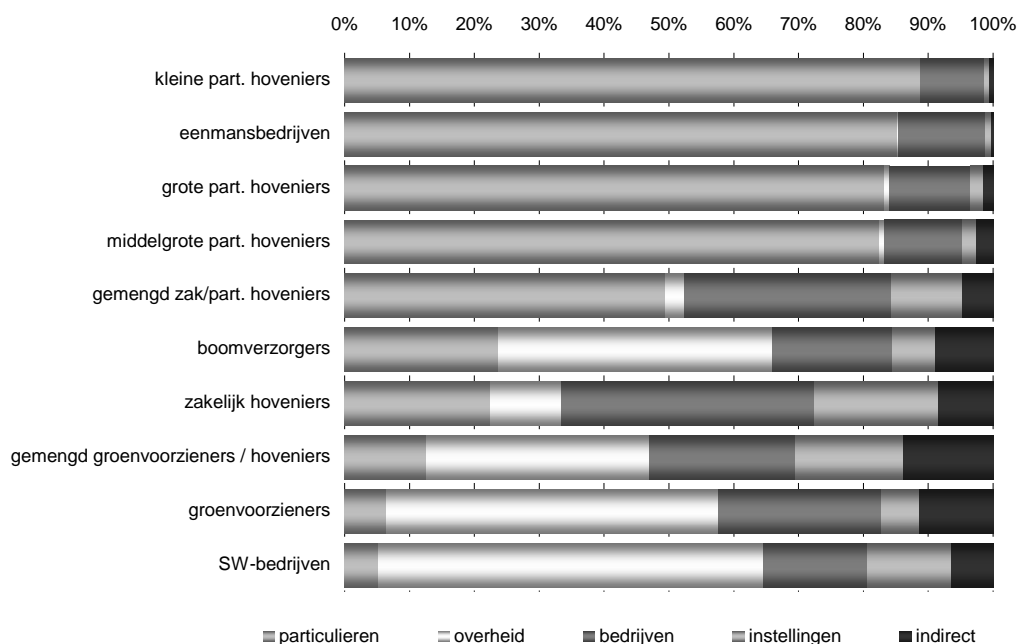

Voor de meeste groepen blijft de groei van de netto omzet achter bij de groei van de bruto omzet. Dat betekent dat de bedrijven de bruto omzetgroei voor een deel hebben opgevangen door meer uit te besteden, mogelijk omdat het moeilijk is om extra personeel te vinden, mogelijk ook omdat ze in anticipatie op slechtere tijden geen extra personeel willen aannemen. Alleen de boomverzorgers hebben een bovenproportioneel deel van de bruto omzetgroei zelf ter hand genomen – dat zagen we al terug in de personele groei bij deze bedrijven in Figuur 3.3.

3.3 Omzet naar type opdrachtgever en type dienst

De groensector werkt voor particulieren, marktpartijen (bedrijven en instellingen) en de overheid (gemeenten, provincies en het Rijk). Een deel van de omzet komt voort uit uitbesteed werk door andere groenbedrijven – dat noemen we *indirect* opdrachtgeverschap. De referentiegroepen zijn mede bepaald aan de hand van het type opdrachtgever dat ze bedienen, vanuit de gedachte dat andere opdrachtgevers een andere marktbenadering vragen. De vorm van aanbesteden, de contracten, het type werkzaamheden, de schaalgrootte: het varieert allemaal met het type opdrachtgever.

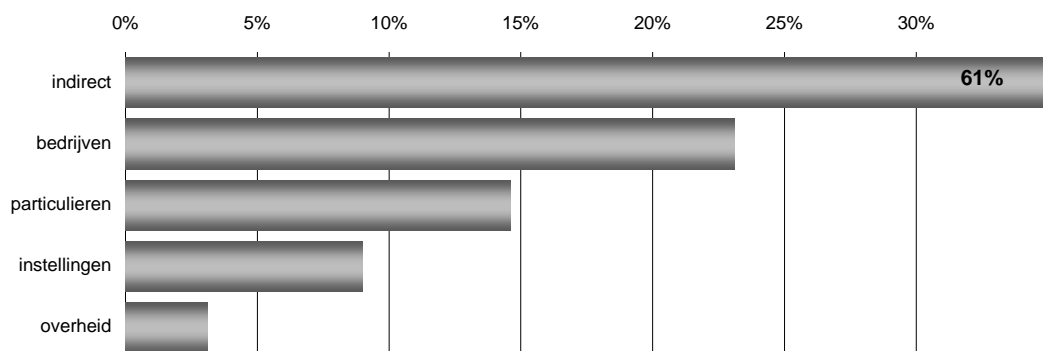
Figuur 3.7 Omzetverdeling naar type opdrachtgever

Figuur 3.7 laat zien hoe de omzet binnen de referentiegroepen gemiddeld is opgebouwd. De hoveniers die vooral voor particulieren werken, betrekken tachtig à negentig procent van hun omzet uit dit marktsegment. Het resterend deel komt van bedrijven en (bij de grotere hoveniers) van instellingen. De overheid is geen opdrachtgever van betekenis voor deze groep. De zakelijke hoveniers hebben (samen, niet noodzakelijk per bedrijf) een gespreide portefeuille van bedrijven, instellingen en overheden. Voor boomverzorgers, groenvoorzieners, en in sterkere mate de SW-bedrijven is de overheid een belangrijke partij.

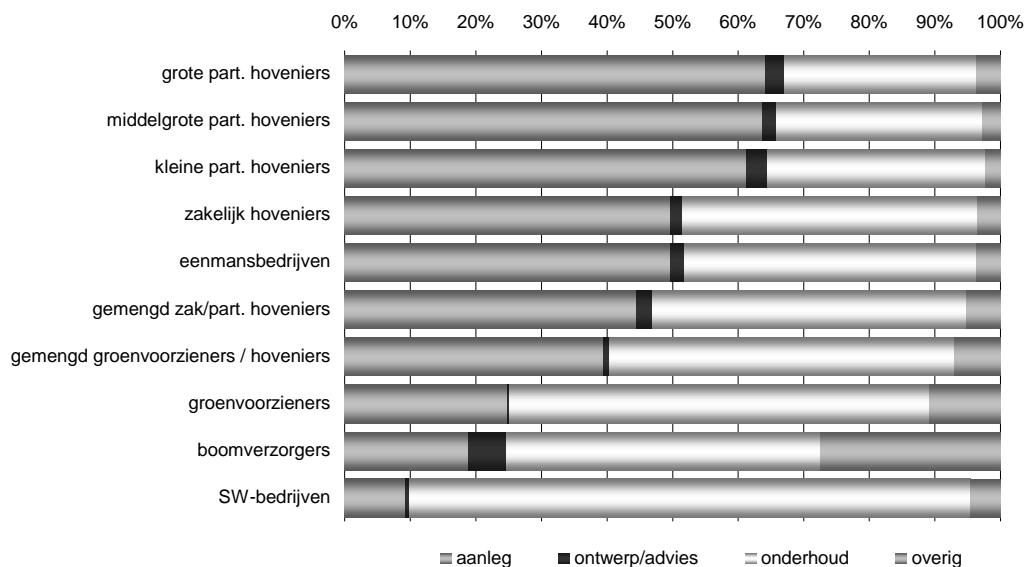
Vergeleken met 2006 zien we mooie omzetgroei (Figuur 3.8) van de kant van bedrijven (+23 procent), particulieren (+15 procent) en instellingen (+9 procent). De overheid blijft achter, met een omzetgroei van slechts drie procent. Indirect werk neemt met 61 procent toe, maar dat blijft natuurlijk om relatief kleine bedragen gaan.

Figuur 3.8 Omzetgroei 2006/2007 naar type opdrachtgever

In het type dienst dat geleverd wordt maken we een vierdeling: aanleg, onderhoud, ontwerp/advies en ‘overig’. Met een omzetaandeel van ruim zestig procent is aanleg voor de particuliere hoveniers (ongeacht de bedrijfsomvang) onverminderd het belangrijkste onderdeel van het dienstenpakket, zie Figuur 3.9. Bij de hoveniers die het zakelijk segment bedienen houden aanleg en onderhoud elkaar in evenwicht. Opvallend is de portefeuille van de eenmansbedrijven: die komt meer overeen met de zakelijke hoveniers (relatief veel onderhoud) dan met de particuliere hoveniers. Voor groenvoorzieners en boomverzorgers is onderhoud belangrijker dan aanleg.

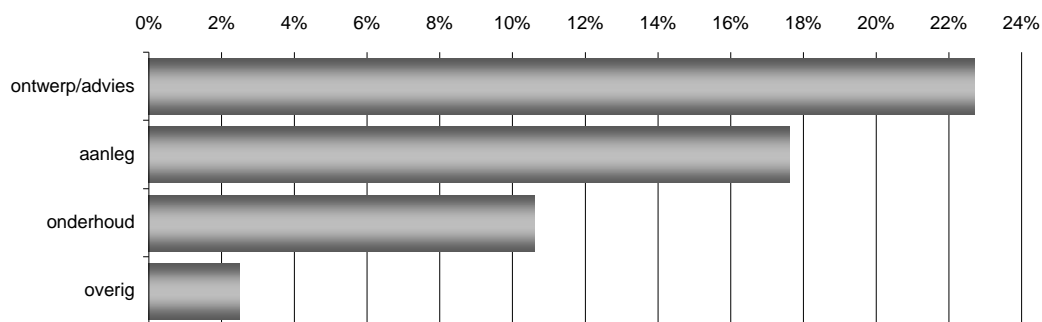
Figuur 3.9 Omzetverdeling naar type dienst

De omzet uit ontwerp en advies is gering. We zien het grootste aandeel bij de boomverzorgers en –opmerkelijk– bij de kleine particuliere hoveniers. Het aandeel ‘overig’ is het grootst bij de boomverzorgers. Het betreft onder meer bijzondere activiteiten als verplaatsing en taxaties van bomen.

Procentueel (Figuur 3.10) gezien is de omzetgroei uit ontwerp & advies het grootst (+23 procent), maar gemeten in euro’s zijn aanleg en onderhoud natuurlijk veel belangrijker. Het feit dat aanleg sneller groeit dan onderhoud, heeft mede te maken met de beperkte groei van de omzet van de kant van overheden zoals gemeenten, waar vooral onderhoud belangrijk is.

Figuur 3.10 Omzetgroei 2006/2007 naar type dienst

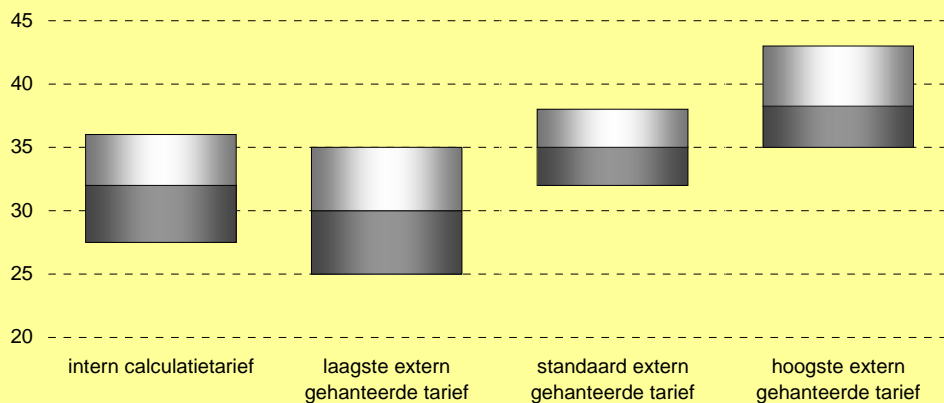

Box 3.2 Uurtarieven

Uurtarieven zijn de schakel tussen kosten en omzet. De kosten (arbeid en materieel) zijn verwerkt in het calculatietarief, de omzet is het product van het externe uurtarieven en het aantal te declareren uren. Figuur 3.11 geeft een beeld van de uurtarieven die groenbedrijven in 2007 hanteerden. De door de bedrijven gehanteerde tarieven zijn van hoog naar laag gesorteerd, en in vier gelijke groepen (de kwartielgroepen) verdeeld. De hoogte van de balk geeft de bandbreedte van de middelste twee kwartielgroepen aan, dus de tarieven zonder de laagste 25 procent en de hoogste 25 procent van de bedrijven. De scheidingslijn tussen wit en grijs is het mediane tarief, het middelste tarief, dat een goede benadering is van het 'doorsnee' tarief.

Voorbeeld: de bandbreedte van het interne calculatietarief loopt van € 27,50 tot € 36. Dat wil zeggen dat de helft van de bedrijven tussen die twee bedragen scoort, een kwart onder de € 27,50 en nog eens een kwart boven de € 36. De mediaan, het middelste tarief komt uit op 32 euro.

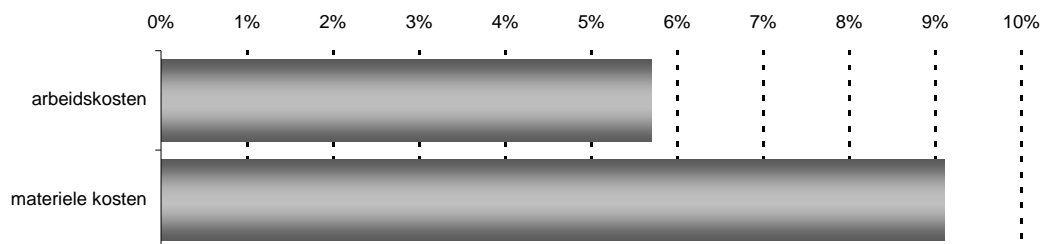
Figuur 3.11 Spreiding uurtarieven

3.4 Exploitatiekosten

De exploitatiekosten worden op hoofdlijnen gevormd door arbeidskosten en materiële kosten. Zoals in alle dienstverlenende sectoren, is arbeid ook in de groensector de belangrijkste productiefactor. De exploitatiekosten bestaan sectorbreed dan ook voor ongeveer driekwart uit arbeidskosten.

Figuur 3.12 Kostentoeename 2006/2007

De totale exploitatiekosten nemen toe met 6,6 procent, veroorzaakt door een stijging van arbeidskosten van 5,7 procent (in lijn met de personele groei) en een stijging van de materiële kosten van 9,1 procent. De sterke stijging van de materiële kosten is deels terug te voeren op de brandstofprijzen. Ook de kantoorkosten nemen echter sterk toe.

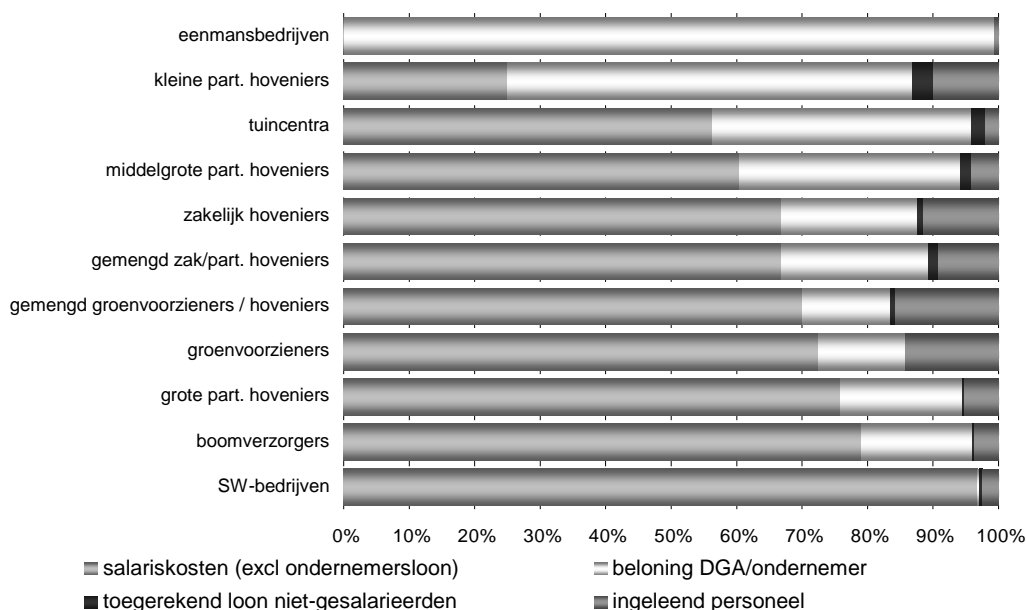
Arbeidskosten

Figuur 3.13 toont de opbouw van de arbeidskosten voor de referentiegroepen, uitgesplitst naar salariskosten voor het gewone personeel, de beloning van de ondernemer (DGA-salaris als het een BV is, toegerekend ondernemersloon bij eenmanszaken en VOF's), toegerekend loon voor niet-gesalarieerd personeel, en kosten voor ingeleend personeel.⁵ De opbouw van de arbeidskosten komt goeddeels overeen met de samenstelling van het personeel zoals getoond in Figuur 3.1.

Behalve bij de eenmansbedrijven en de kleine particuliere hoveniers maken de salariskosten voor het gewone personeel het belangrijkste deel uit van de arbeidskosten. Bij eenmansbedrijven en kleine particuliere hoveniers bestaan de personeelskosten voornamelijk uit de beloning voor de ondernemer zelf.

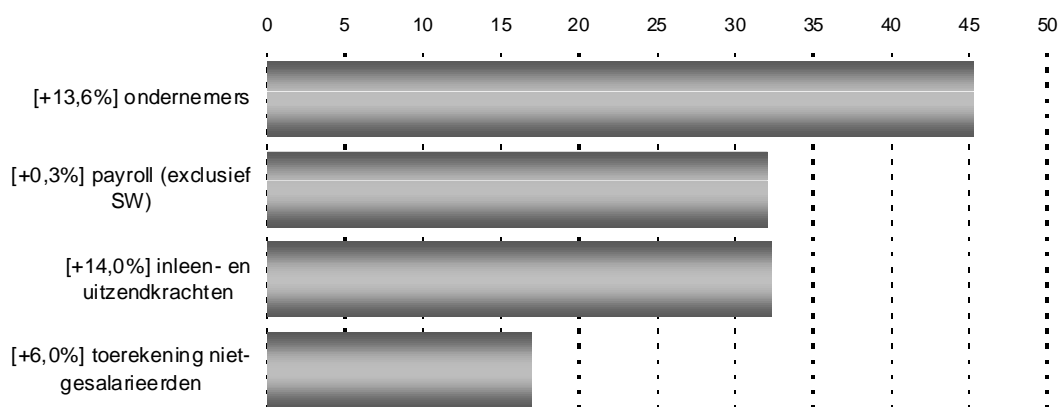
⁵ Zie Bijlage A voor een toelichting op het toegerekend ondernemersloon en het toegerekend loon voor niet-gesalarieerden.

Figuur 3.13 Samenstelling arbeidskosten

Omdat de arbeidskosten zo zwaar wegen in het totaal, zijn de gemiddelde arbeidskosten per voltijds arbeidsplaats een essentieel kental in de bedrijfsvoering. De arbeidskosten bestaan uit bruto salarissen, sociale premies, pensioenpremies, onkostenvergoedingen en kosten voor opleidingen of cursussen. Het beloningsniveau hangt samen met het type personeel (hoe beter gekwalificeerd en hoe meer ervaren, hoe duurder), met de taakverdeling (hoe meer verantwoordelijkheid, hoe hoger de beloning) en met de vraag wie er risico draagt: ondernemers worden niet alleen beloond voor hun inspanningen, maar ook voor het ondernemersrisico dat ze dragen. Veelal is het zo dat het beloningsniveau bij grotere bedrijven iets hoger ligt dan bij kleinere bedrijven, zowel voor de ondernemer als voor het personeel.

Figuur 3.14 Arbeidskosten (x €1000) per fte [& groei t.o.v. 2006]

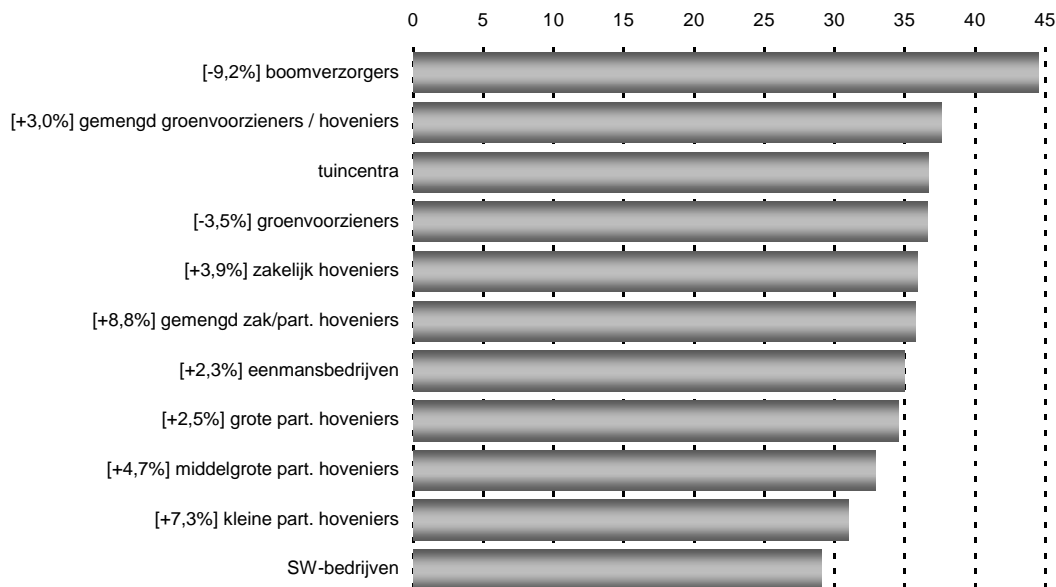

Figuur 3.14 toont de gemiddelde kosten voor de verschillende groeperingen in de groensector. De kosten per voltijds personeelslid bedragen gemiddeld € 33.000 (0,3 procent hoger dan in

2006).⁶ De gemiddelde kosten voor gewoon personeel en inleenkrachten zijn nagenoeg identiek. De gemiddelde ondernemersbeloning komt uit op € 45.000.

Figuur 3.15 toont de gemiddelde *all over* arbeidskosten per arbeidsplaats voor de verschillende referentiegroepen. De arbeidskosten zijn bij de boomverzorgers, met veel gespecialiseerd werk, op afstand het hoogst, met € 44.500 per fte. Dit bedrag komt overeen met wat in andere dienstverlenende sectoren, zoals bij architecten of assurantietussenpersonen gebruikelijk is. Groenvoorzieners, al dan niet gemengd met hoveniersdiensten, zijn vaak wat grotere bedrijven. Ook deze groep springt er met € 37.000 uit, maar niet in dezelfde mate als de boomverzorgers. De verschillen tussen de zakelijke en de grote particuliere hoveniers (€ 36.000) zijn klein. Bij de middelgrote en kleine hoveniers liggen de kosten net op een wat lager niveau (€ 32.000 à € 34.000). De positie van de eenmansbedrijven valt op. Bij deze groep bestaan de arbeidskosten nagenoeg geheel uit toegerekend ondernemersloon (€ 35.000 per fte). De SW-bedrijven nemen een bijzondere plaats in, het grootste deel van de werknemers bemant een Wsw-baan, à plm. € 27.000.

Figuur 3.15 Arbeidskosten (x €1000) per fte [& stijging t.o.v. 2006]

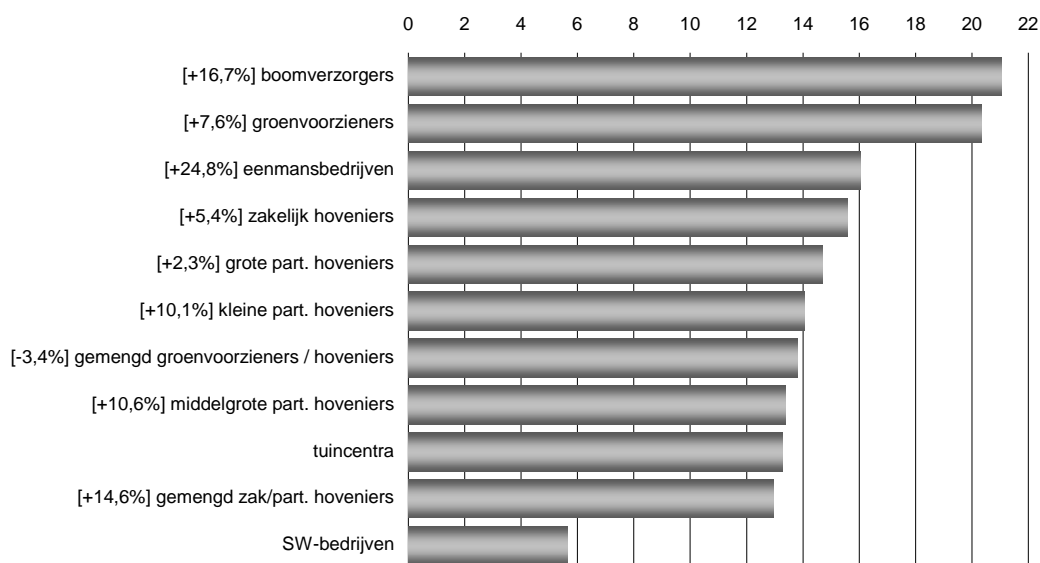
Tussen de rechte haken in Figuur 3.8 staat de procentuele groei van de arbeidskosten per fte ten opzichte van 2006. Het totaal gemiddelde ligt rond de drie procent. De verschillen tussen de groepen zijn aanzienlijk, met extremen van -9,2 procent bij de boomverzorgers en +8,8 procent bij de gemengd zakelijk/particuliere hoveniers. Stijging en daling wordt niet alleen bepaald door loonsverhogingen (of verlagingen), maar ook door factoren als personele doorstroming. Als ouderen het bedrijf verlaten en jongeren stromen in, gaan de kosten per fte gemiddeld omlaag. De daling bij de boomverzorgers hangt vooral samen met aanzienlijke lagere kosten voor ingeleend personeel dan in 2006.

⁶ NB Dit bedrag is niet wat ze verdienen; het is inclusief de genoemde bedragen ten laste van de werkgever.

Materiële kosten

Materiële kosten zijn de optelling van kosten voor auto's en machines (inclusief afschrijvingen en brandstof), huisvesting en inventaris, verkoopkosten, verzekeringen, accountant, etc. Figuur 3.16 toont de gemiddelde materiële kosten per arbeidsplaats voor de verschillende referentiegroepen. De boomverzorgers en groenvoorzieners springen er uit, met een bedrag van meer dan € 20.000. Dit is vooral terug te voeren op machinekosten. Bij de hoveniers variëren de bedragen tussen de € 13.000 en € 15.000 per fte. De eenmansbedrijven zijn met € 15.000 relatief duur uit. Ook hier nemen de SW-bedrijven een bijzondere plaats in, met gemiddeld € 5.700 per fte.

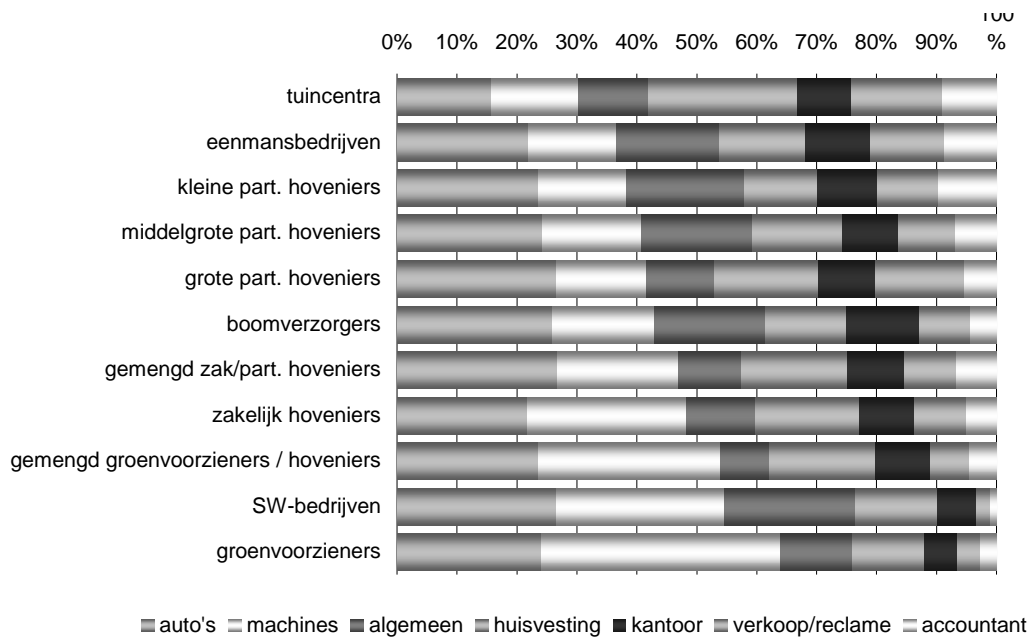
Figuur 3.16 Materiële kosten (x € 1.000) per fte [& stijging t.o.v. 2006]

Tussen vierkante haken in Figuur 3.16 staat de groei van de materiële kosten per fte ten opzichte van 2006. Het totaal gemiddelde bedraagt 6,4 procent. Ook hier zijn de verschillen tussen de referentiegroepen groot. Spectaculair is de stijging bij de eenmansbedrijven. Daar zitten ook starters tussen, die in de eerste jaren van hun bestaan doorgroeien tot een volwaardige bedrijfsvoering.

Figuur 3.17 laat de samenstelling van de materiële kosten voor de verschillende referentiegroepen zien. Auto's en machines maken samen ongeveer de helft van de materiële kosten uit. Voor alle groepen komen de autokosten op ruim twintig procent van de materiële kosten uit. Het aandeel van machinekosten is het hoogst bij de groenvoorzieners. Hoe kleiner de bedrijven, hoe groter het relatief aandeel van reclame- en accountantskosten.

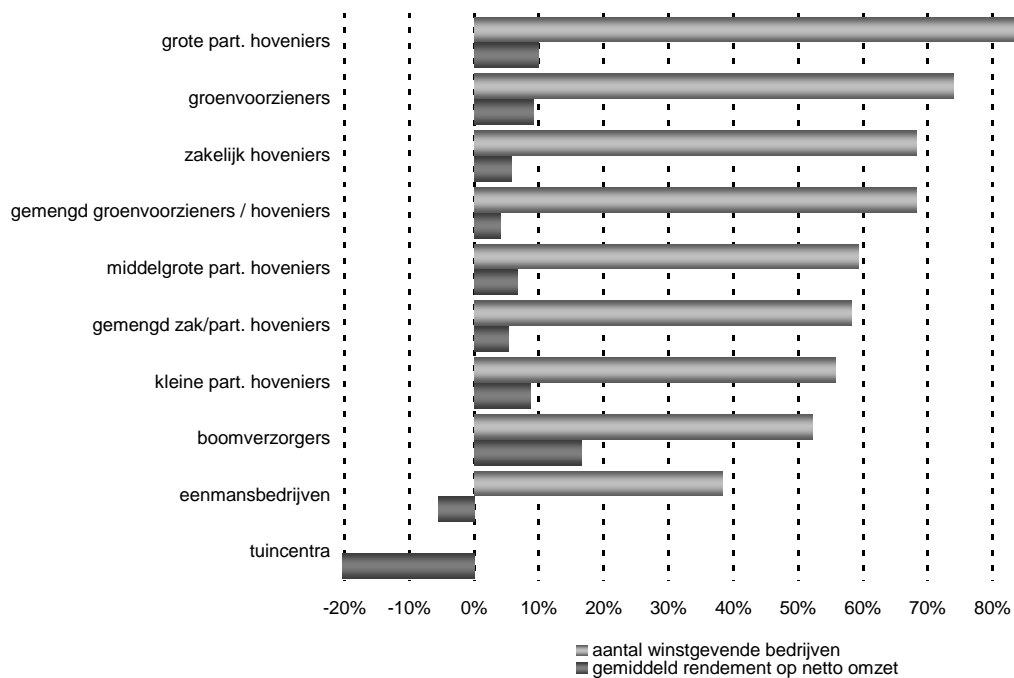
Figuur 3.17 Samenstelling materiële kosten

3.5 Exploitatieresultaat

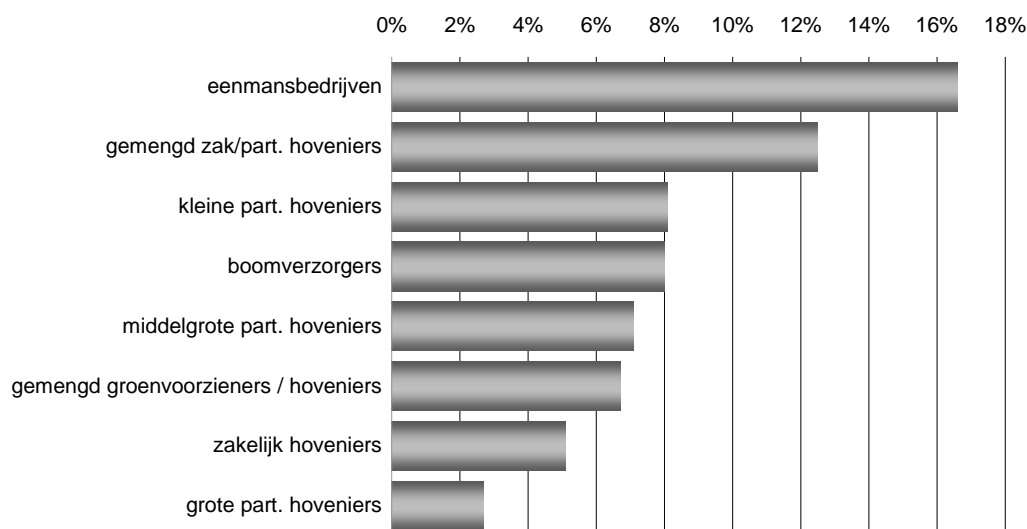
Hierboven is een beeld geschetst van een fikse gemiddelde netto omzetgroei (circa tien procent), die gepaard gaat met een personele groei van vijf procent en een kostentoeename van 6,6 procent. Het moge duidelijk zijn dat dit geleid heeft tot een sterke verbetering van de financiële prestaties van de bedrijven in de sector.

Figuur 3.18 Rendement op netto omzet en de fractie bedrijven die winst maakt

Behalve bij de eenmansbedrijven en de tuincentra draaien alle groepen bedrijven gemiddeld een positief resultaat, met gemiddelde rendementen op omzet die variëren tussen de vier (gemengd groenvoorzieners/hoveniers) en 17 (boomverzorgers) procent. Op de dezelfde eenmansbedrijven en tuincentra na, schrijft in alle groepen meer dan de helft van de bedrijven zwarte cijfers. Bij de eenmansbedrijven presteert slechts 37 procent van de bedrijven dat. Alle tuincentra in het onderzoek zijn in de rode cijfers geëindigd. Opmerkelijk in Figuur 3.18 is de positie van de boomverzorgers. Gemiddeld behalen ze het hoogste rendement op omzet, maar het aantal verlieslatende bedrijven is erg hoog. We concluderen dat de helft van de boomverzorgers het goed doet, maar de andere helft onder de maat scoort.

Figuur 3.19 Ontwikkeling netto omzet per arbeidsplaats t.o.v. 2006

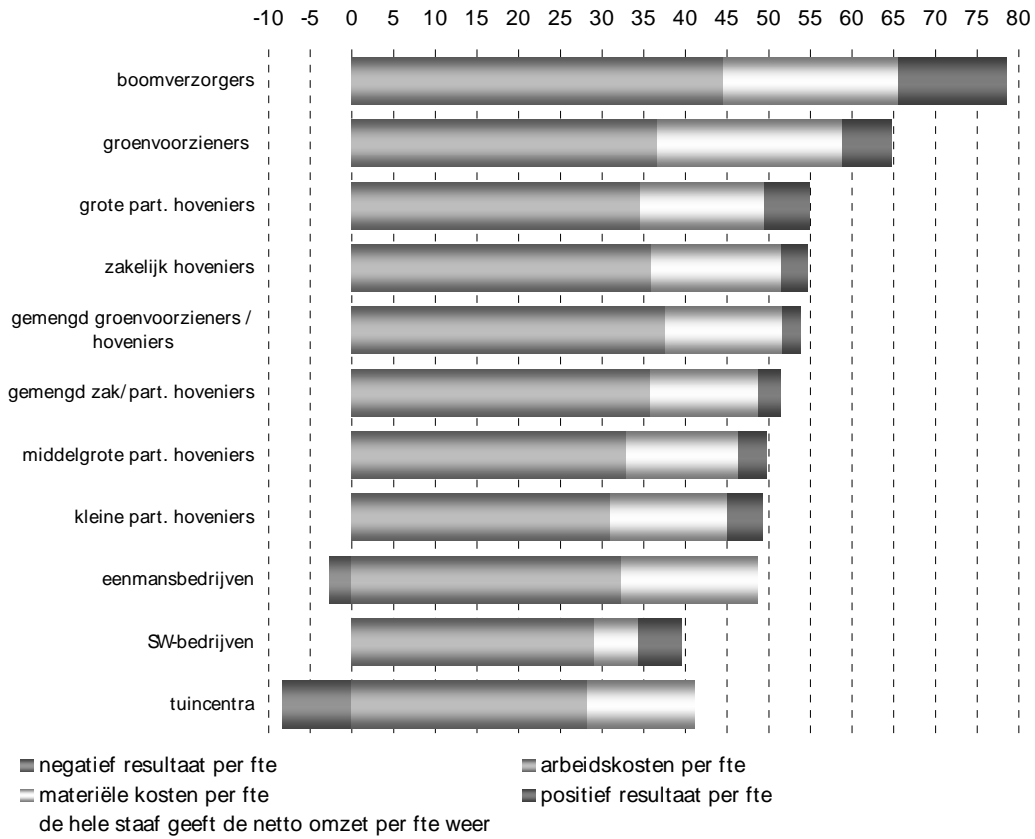
De gemiddelde netto omzet per fte, die we ook aanduiden als de *financiële productiviteit* is een eenvoudige en belangrijke prestatie maatstaf voor dienstverlenende bedrijven. De financiële productiviteit neemt over de hele linie toe (zie Figuur 3.19), het meest voor de eenmansbedrijven en de gemengd zakelijke/particuliere hoveniers.

De totale kosten en het exploitatieresultaat tellen –per definitie– op tot de netto omzet. Als we die drie bedragen delen door het aantal fte's, hebben we de belangrijkste prestatie kentallen bij elkaar. Figuur 3.20 geeft het gemiddelde beeld van de referentiegroepen weer. De boomverzorgers behalen traditioneel de hoogste netto omzet per fte. Dit jaar komen ze ook uit op het hoogste positief resultaat: bijna € 13.000 per arbeidsplaats, ruim € 5.000 meer dan in 2006.

Ook de groenvoorzieners scoren goed, zowel ten aanzien van de financiële productiviteit als met het gemiddeld resultaat per fte. De scores van de verschillende groepen hoveniers ontploen elkaar niet veel, met een positief gemiddeld resultaat per fte van tussen de 2.000 en 6.000 euro. Voor de eenmansbedrijven en de tuincentra is het duidelijk dat de productiviteit op een goed niveau ligt, maar dat de kosten (voor de eenmansbedrijven de materiële kosten, voor de tuincentra de arbeidskosten) te hoog zijn om in de plus te kunnen draaien. De tuincentra komen

net als vorig jaar uit op een verlies van gemiddeld 8.000 per fte. De eenmansbedrijven draaien gemiddeld € 2.700 in de min, dat is aanzienlijk beter dan vorig jaar.⁷

Figuur 3.20 Opbouw van de netto omzet inclusief loonkostensubsidie per fte (x € 1000)

⁷ NB We rekenen in het onderzoek € 35.000 (op voltijdsbasis) aan arbeidskosten toe aan de eenmansbedrijven. Dat bedrag ligt € 2.000 hoger dan de gemiddelde kosten voor *payroll*-personeel. Het verschil kan gezien worden als compensatie voor het dragen van het ondernemerrisico.

Bijlage A Onderzoeksverantwoording

Deelname

In totaal hebben 641 bedrijven dit jaar deelgenomen aan het onderzoek. Een deel van deze vragenlijsten kon niet in het onderzoek worden meegenomen, omdat ze onvolledig gespecificeerd waren of ver na de sluitingsdatum werden ingestuurd.⁸ Uiteindelijk zijn de analyses in dit rapport gebaseerd op 541 bedrijven, dat is 17,6 procent meer dan vorig jaar. Tabel A.1 geeft een overzicht van de deelname per referentiegroep.

Tabel A.1 Deelnemende bedrijven naar referentiegroep

	aantal deelnemers over cijfers 2007	procentuele verdeling	ook deelnemer over cijfers 2006
eenmansbedrijven	102	18,9%	46
kleine hoveniers particulier (1-3 fte)	106	19,6%	46
middelgrote hoveniers particulier (4-10 fte)	120	22,2%	61
grote hoveniers particulier (>10 fte)	30	5,5%	18
hoveniers zakelijk	41	7,6%	22
hoveniers, gemengd particulier en zakelijk	55	10,2%	29
tuincentra en kwekerijen (evt. gemengd met hoveniersactiviteiten)	7	1,3%	1
boomverzorgers (evt. gemengd met hoveniersactiviteiten)	23	4,3%	7
gemengd groenvoorzieners/hoveniers	22	4,1%	7
groenvoorzieners	23	4,3%	13
SW-bedrijven	12	2,2%	5
totaal	541	100,0%	258

Voor de SW-bedrijven en tuincentra worden wegens de beperkte omvang van het panel geen groeicijfers gerapporteerd. Groeicijfers worden berekend over deelnemers die zowel dit jaar als in 2006 deelnamen aan het BVO. Voor deze referentiegroepen is het aantal herhaalde deelnemers te klein om betrouwbare uitspraken te kunnen doen.

Ondanks het grote aantal kleine bedrijven onder de deelnemers, is er een oververtegenwoordiging van middelgrote en grote bedrijven in het deelnemersbestand. De steekproef is dus niet volledig representatief. Dankzij het grote aantal deelnemers kunnen de cijfers wel herwogen worden tot een goed onderbouwd totaalbeeld van de sector. Zie Hoofdstuk 2, waar dit totaalbeeld gepresenteerd wordt.

Gegevensverwerking

Op de door de deelnemers verstrekte gegevens is geen controle uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of een *due diligence*. Wel zijn de gegevens grondig tegen het licht gehouden ten aanzien van consistentie en plausibiliteit. Een aanzienlijk aantal respondenten is

⁸ De late en onvolledige inzenders, van welke de gegevens niet in dit rapport betrokken zijn, ontvangen zo veel mogelijk wel een individueel rapport en het algemene rapport.

telefonisch benaderd, met vragen naar aanleiding van het ingevulde enquêteformulier. Deze arbeidsintensieve benadering resulteert, in ruil voor een lichte additionele belasting van de respondenten, in een hoge mate van betrouwbaarheid van de verzamelde en gerapporteerde gegevens.

In het bedrijfsvergelijkend onderzoek wordt financiële en strategisch gevoelige informatie van individuele bedrijven verzameld. Uitgangspunt is dat herleidbare gegevens van individuele bedrijven, niet aan derden worden verstrekt, en dus ook niet in de algemene rapportage voorkomen.

Economische grondslag

Het bedrijfsvergelijkend onderzoek richt zich grotendeels op de exploitatie van het groenbedrijf. Die benadering vergt een paar begripsafbakeningen.

Bruto omzet staat voor de totale geldstroom, direct en indirect voortkomend uit activiteiten in het groenbedrijf. Ook vergoedingen voor uitgeleend personeel en loonkostensubsidies benoemen we als bruto omzet. Ontvangen of betaalde rente, en eventuele beleggingsopbrengsten daarentegen blijven buiten beschouwing: die hangen immers niet samen met het groenbedrijf.

Netto omzet is de bruto omzet verminderd met de inkoopwaarde en de waarde van uitbesteed werk. Zowel voor inkoopwaarde als uitbesteed werk geldt immers dat de toegevoegde waarde geleverd wordt door andere partijen (de groothandel respectievelijk de partij aan wie het werk uitbesteed was). De marge die gerealiseerd wordt op inkoop en uitbesteed werk behoort wel tot de netto omzet.

Arbeid en werkgelegenheid worden uitgedrukt in voltijdbanen (*fte's: full time equivalenten*). Personen die meer dan een volledige werkweek maken (veelal ondernemers) tellen toch mee voor één. Bij de bepaling van de bedrijfsomvang worden ondernemers, echte personeelsleden, meewerkende gezinsleden, en extern personeel (ZZP'ers en uitzendkrachten) allen meegenomen. Stagiairs tellen niet mee.

Bruto exploitatiekosten zijn de totale exploitatiekosten, uiteenvallend in arbeidskosten en materiële kosten. De exploitatiekosten zijn bruto exploitatiekosten verminderd met eventueel ontvangen loonkostensubsidies. Arbeidskosten in het onderzoek zijn steeds *all in*: salarissen, premies, opleidingen, werving en selectie, vermeerderd met de toerekeningen die hieronder toegelicht worden.

Het onderzoek is gericht op de exploitatie van groenbedrijven. Financieringsaspecten, de fiscaliteit, afwegingen tussen de zakelijke en de persoonlijke financiële situatie van de ondernemer (pensioenopbouw, dividend), buitengewone baten en lasten blijven buiten beschouwing, omdat ze niet bij de normale exploitatie horen.

Toerekeningen

Ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid worden enkele kostenbedragen aan bedrijven toegerekend, naast de kosten die op de enquêteformulieren geïnventariseerd zijn.

Ondernemersloon

Een directeur-grotaandeelhouder (DGA) van een BV ontvangt uit de BV een salaris, dat deel uitmaakt van de totale personeelskosten van het bedrijf. Directeuren van gemeentelijke instellingen (ongeacht de rechtsvorm) ontvangen eveneens een salaris. Werkzame eigenaren van ondernemingen met een persoonlijke rechtsvorm (eenmanszaken, vof's, cv's) ontvangen echter geen salaris, maar een vergoeding uit de winst. In de personeelskosten van deze bedrijven is dus geen beloning voor de arbeid van werkzame eigena(a)r(en) opgenomen. Om deze bedrijven met BV's vergelijkbaar te maken, wordt daarvoor aan bedrijven zonder rechtspersoonlijkheid een bedrag toegerekend. Eenmanszaken en andere persoonlijke rechtsvormen nemen zodoende de bedrijfseconomische structuur van een BV aan. Economisch gezien bestaat het toegerekend ondernemersloon uit salaris, pensioenopbouw en een vergoeding voor het ondernemersrisico. Onderstaande tabel geeft de toegerekende bedragen weer.

Tabel A.2 Toerekening ondernemersloon

bedrijfsomvang (fte's)	toegerekend bedrag per voltijds werkzame eigenaar
tot 3	€34.500
3-7	€44.000
7-15	€58.000
15-31	€73.000
meer dan 31	€88.000

Het toegerekend ondernemersloon dient slechts de onderlinge vergelijkbaarheid. Het is geen norm, maar wel een plausibel bedrag. De ondernemer beslist zelf om meer of minder aan de onderneming te onttrekken. De afweging gaat tussen salaris en winst, begrippen die voor ondernemers nauw verweven zijn. Fiscale overwegingen spelen daarbij een rol, maar ook de afweging tussen winst die in het bedrijf blijft als buffer voor slechte tijden of als dekking voor investeringen, en consumptieve behoeften in de privé-sfeer.

Niet-gesalarieerden

Het bedrijfsvergelijkend onderzoek is er op gericht om de exploitatie van het groenbedrijf zuiver in kaart te brengen. Om bedrijven met niet-gesalarieerde gezinskrachten vergelijkbaar te maken met bedrijven die wel betaalde krachten inzetten, wordt per voltijds niet-gesalarieerde een kosten bedrag groot € 17.000 toegerekend. Dit bedrag komt ruwweg overeen met de helft van de gemiddelde kosten per arbeidsplaats in de hele sector.

Exploitatieresultaat

Zoals al bij de omzet toegelicht gaat het in het bedrijfsvergelijkend onderzoek om de confrontatie tussen 'groene omzet' en 'groene kosten'. Financieringsbaten en -lasten, en andere buitengewone posten blijven buiten beschouwing. Het gehanteerde winstbegrip is het exploitatieresultaat (ook wel: economisch resultaat). Als saldo van omzet en exploitatiekosten geeft exploitatieresultaat een scherp van de financiële uitkomst van de bedrijfsvoering.

Kosten en resultaat wijken daarmee af van de benadering van de accountant. Die kijkt vooral naar vermogensvorming en het fiscale plaatje, terwijl het bedrijfsvergelijkend onderzoek gericht is op de zuivere exploitatie. De verschillen tussen accountantsrapport en bedrijfsvergelijkend onderzoek zitten met name in de sfeer van arbeidskosten en afschrijvingen.

Statistische grondslag

Gemiddelden of andere statistische gegevens zijn steeds gebaseerd op de grootst mogelijke groep bedrijven die de betrokken gegevens specificeerden. In de ‘normale’ gemiddelden worden alle bedrijven meegenomen, ook als ze een nul op de betrokken waarde scoren. Het beeld dat aldus resulteert is het gemiddelde beeld van de gehele groep.

Sommige gegevens komen op verschillende plaatsen voor in de rapportage. Eerst als onderdeel van iets groters en vervolgens als (sub)totaal van een nadere onderverdeling. Niet alle bedrijven specificeren alle onderverdelingen. In de rapportage is ervoor gekozen om de afgedrukte gegevens steeds te baseren op *zoveel mogelijk* bedrijven. De gemiddelde waarde van een en dezelfde variabele kan daarom op twee plaatsen met verschillende uitkomsten worden afgedrukt.

Statistische termen

Gemiddelde: Het gemiddelde is de meest gebruikte maatstaf bij het weergeven van het ‘doorsneeniveau’ van een bepaald gegeven.

Voorwaardelijke gemiddelden: In de tabellen in bijlage B zijn ook ‘voorwaardelijke gemiddelden’ afgedrukt. Dit zijn gemiddelden die niet gebaseerd zijn op de hele groep, maar slechts op die bedrijven voor welke het betrokken getal van toepassing is.

Mediaan: De middelste waarneming van een reeks getallen: de helft van de waarnemingen valt lager uit dan deze waarde en de andere helft hoger. Als het aantal observaties laag is, of de verdeling scheef, dan is de mediaan in de regel een betere indicatie voor de groepsstandaard dan het gemiddelde.

Spreiding: Het gemiddelde is een indicatie op welk niveau een aantal getallen ligt. Naast deze indicatie is het vaak belangrijk te weten, in welke mate deze cijfers van het gemiddelde afwijken. Deze mate van afwijking noemen we spreiding. Als de meeste individuele cijfers dicht bij het gemiddelde liggen, is de spreiding klein en is er sprake van een homogene populatie. Als veel individuele bedrijven ver van het gemiddelde liggen, is de spreiding groter en de populatie heterogener. Een goede manier om de spreiding in beeld te brengen is door gebruik te maken van mediaan en kwartielen.

Kwartiel: De grens tussen twee kwarten van een aantal getallen. De eerste kwartielgrens (het onderkwartiel) geeft de waarde waaronder een kwart van het totaal aantal waarnemingen valt. De derde kwartielgrens (het bovenkwartiel) is de grens waarboven een kwart van de waarnemingen uitkomt. De mediaan is het tweede kwartiel. Per definitie zit de helft van het aantal waarnemingen tussen het eerste en het derde kwartiel.

De *kwartielrange*, het interval tussen onder- en bovenkwartiel waar de ‘middelste helft’ van de waarnemingen zich bevindt, geeft een goed beeld van het interval waar het betrokken gegeven zich in de regel bevindt.

Bijlage B Tabellen

De navolgende tabellen geven de kwantitatieve resultaten uit het bedrijfsvergelijkend onderzoek zo volledig mogelijk weer. De tabellen zijn volledig gestructureerd aan de hand van de tien referentiegroepen zoals deze in Hoofdstuk 2 geïntroduceerd zijn.

referentiegroep	totaal	éénpitters, hoveniers particulier (=< 1 fte)	kleine hoveniers particulier (1- 3 fte)	middelgrote hoveniers particulier (4-10 fte)	grote hoveniers particulier (> 10 fte)	hoveniers zakelijk	
aantal bedrijven in 2007	541	102	106	120	30	41	
aantal bedrijven in 2006 en 2007	258	46	46	61	18	22	
1 BEDRIJFSKENMERKEN							
aantal vestigingen	<i>aantal</i>	531	97	104	120	30	41
	1	513	97	104	117	28	39
	2	14	0	0	3	2	2
	3	1	0	0	0	0	0
	4 of meer	3	0	0	0	0	0
bedrijfstype	<i>aantal</i>	341	43	62	82	20	29
	particulier bedrijf	306	42	62	77	16	26
	dochteronderneming	25	1	0	5	4	3
	overheidsinstelling	10	0	0	0	0	0
rechtsvorm	<i>aantal</i>	527	100	99	117	30	41
	eenmanszaak, CV, VOF en maatschap	390	97	92	93	12	23
	BV	86	1	0	12	16	12
	huwelijkse VOF	42	2	7	12	2	6
	anders	9	0	0	0	0	0
oprichting	<i>aantal</i>	503	96	101	116	24	36
	1e kwartiel	1984	1992	1996	1985	1977	1974
	mediaan	1995	2000	2000	1993	1982	1991
	3e kwartiel	2001	2004	2004	2000	1992	1998
certificaten	<i>aantal</i>	462	84	89	104	26	34
	VCA	141	13	13	15	2	14
	groenkeur	52	3	3	9	4	4
	ISO-keurmerk	45	1	1	2	0	3
	Kwaliteitskeurmerk Plant Quality	3	1	1	0	0	1
	INK	2	1	1	0	0	0
	anders	47	8	8	10	2	3
VHG-lidmaatschap	<i>aantal</i>	541	102	106	120	30	41
	VHG-lidmaatschap	291	21	46	86	22	28

hoveniers, particulier en zakelijk	tuincentra / kwekerijen	boom- verzorgers	gemengd groen- voorzieners / hoveniers	groen- voorzieners	SW- bedrijven	referentiegroep
55	7	23	22	23	12	aantal bedrijven in 2007
29	1	7	7	13	5	aantal bedrijven in 2006 en 2007
1 BEDRIJFSKENMERKEN						
54	6	23	21	23	12	<i>aantal</i> aantal vestigingen
53	6	23	20	20	6	1
0	0	0	1	3	3	2
0	0	0	0	0	1	3
1	0	0	0	0	2	4 of meer
39	4	17	15	19	11	<i>aantal</i> bedrijfstype
36	4	14	13	16	0	particulier bedrijf
3	0	3	2	3	1	dochteronderneming
0	0	0	0	0	10	overheidsinstelling
55	7	23	21	23	11	<i>aantal</i> rechtsvorm
39	6	15	6	7	0	eenmanszaak, CV, VOF en maatschap
11	0	6	11	15	2	BV
5	1	2	4	1	0	huwelijkse VOF
0	0	0	0	0	9	anders
52	6	21	20	21	10	<i>aantal</i> oprichting
1979	1975	1992	1965	1972	1956	1e kwartiel
1988	1983	1998	1987	1978	1964	mediaan
1998	1999	2004	1998	1988	1973	3e kwartiel
46	6	22	20	20	11	<i>aantal</i> certificaten
26	1	15	18	17	7	VCA
9	0	2	8	8	2	groenkeur
2	0	3	12	15	6	ISO-keurmerk
0	0	0	0	0	0	Kwaliteitskeurmerk Plant Quality
0	0	0	0	0	0	INK
6	0	4	1	2	3	anders
55	7	23	22	23	12	<i>aantal</i> VHG-lidmaatschap
37	2	12	18	10	9	VHG-lidmaatschap

referentiegroep	totaal	éénpitters, hoveniers particulier (=< 1 fte)	kleine hoveniers particulier (1- 3 fte)	middelgrote hoveniers particulier (4-10 fte)	grote hoveniers particulier (> 10 fte)	hoveniers zakelijk	
aantal bedrijven in 2007	541	102	106	120	30	41	
aantal bedrijven in 2006 en 2007	258	46	46	61	18	22	
2.a WERKZAME PERSONEN (FTE'S) NAAR RECHTSPPOSITIE							
<i>gemiddelden</i>	<i>aantal</i>	541	102	106	120	30	41
totaal werkzame personen (fte's)		9,6	0,9	2,0	5,6	13,6	7,9
personeel in loondienst		7,7	0,0	0,5	3,8	11,4	5,8
ondernemers		1,2	0,9	1,1	1,3	1,3	1,2
ingeleend personeel		0,6	0,0	0,2	0,3	0,8	0,7
niet-gesalarieerden		0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1
<i>structuur</i>	totaal werkzame personen (fte's)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
personeel in loondienst		80,2%	0,0%	26,9%	68,4%	83,6%	73,7%
ondernemers		12,2%	99,9%	56,5%	24,0%	9,9%	15,3%
ingeleend personeel		6,2%	0,1%	10,6%	4,6%	5,8%	9,4%
niet-gesalarieerden		1,4%	0,0%	6,1%	3,0%	0,7%	1,6%
<i>ontwikkeling</i>	<i>aantal</i>	258	46	46	61	18	22
totaal werkzame personen (fte's)		2,5%	7,5%	16,8%	4,6%	5,6%	8,7%
personeel in loondienst		4,0%	-	51,4%	5,1%	12,6%	10,3%
ondernemers		-0,8%	2,7%	1,3%	0,0%	1,8%	0,0%
ingeleend personeel		4,1%	-	-12,1%	21,7%	32,0%	11,4%
niet-gesalarieerden		-10,4%	-	64,7%	-4,1%	-61,7%	-27,1%
<i>aantal bedrijven met het betreffende type personeel</i>							
personeel in loondienst		65,6%	0,0%	54,7%	99,2%	100,0%	78,0%
ondernemers		96,5%	100,0%	99,1%	100,0%	100,0%	97,6%
ingeleend personeel		32,2%	1,0%	34,0%	34,2%	60,0%	31,7%
niet-gesalarieerden		20,7%	0,0%	25,5%	30,8%	16,7%	19,5%
<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>							
personeel in loondienst		11,7	-	1,0	3,9	11,4	7,4
ondernemers		1,2	0,9	1,1	1,3	1,3	1,2
ingeleend personeel		1,9	-	0,6	0,8	1,3	2,3
niet-gesalarieerden		0,6	-	0,5	0,5	0,6	0,7

hoveniers, particulier en zakelijk	tuincentra / kwekerijen	boom- verzorgers	gemengd groen- voorzieners / hoveniers	groen- voorzieners	SW- bedrijven	referentiegroep
55	7	23	22	23	12	aantal bedrijven in 2007
29	1	7	7	13	5	aantal bedrijven in 2006 en 2007

2.a WERKZAME PERSONEN (FTE'S) NAAR RECHTSPOSITIE

55	7	23	22	23	12	aantal	<i>gemiddelden</i>
7,0	5,4	6,6	17,2	21,6	168,7	totaal werkzame personen (fte's)	
4,9	3,1	5,2	12,3	16,7	166,3	personeel in loondienst	
1,2	1,9	1,0	1,4	1,5	0,0	ondernemers	
0,7	0,1	0,4	3,2	3,4	1,7	ingeleend personeel	
0,2	0,2	0,1	0,3	0,0	0,7	niet-gesalarieerden	

100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	totaal werkzame personen (fte's)	<i>structuur</i>
70,7%	58,4%	78,0%	71,7%	77,0%	98,6%	personeel in loondienst	
16,8%	34,5%	15,5%	8,2%	6,9%	0,0%	ondernemers	
9,4%	2,7%	5,5%	18,7%	15,9%	1,0%	ingeleend personeel	
3,1%	4,5%	1,0%	1,5%	0,2%	0,4%	niet-gesalarieerden	

29	1	7	7	13	5	aantal	<i>ontwikkeling</i>
-2,5%		21,3%	-7,7%	5,2%		totaal werkzame personen (fte's)	
0,0%		34,8%	-1,6%	5,4%		personeel in loondienst	
-7,4%		-19,5%	7,1%	-4,9%		ondernemers	
-10,0%		22,2%	-46,9%	10,7%		ingeleend personeel	
-20,2%		-15,0%	42,9%	-		niet-gesalarieerden	

81,8%	71,4%	60,9%	95,5%	82,6%	100,0%	aantal bedrijven met het betreffende type personeel
98,2%	100,0%	91,3%	95,5%	95,7%	0,0%	personeel in loondienst
36,4%	14,3%	39,1%	68,2%	56,5%	58,3%	ondernemers
30,9%	42,9%	17,4%	31,8%	4,3%	25,0%	ingeleend personeel
						niet-gesalarieerden

6,0	4,4	8,5	12,9	20,2	166,3	personeel in loondienst	<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>
1,2	1,9	1,1	1,5	1,6	-	ondernemers	
1,8	-	0,9	4,7	6,1	2,9	ingeleend personeel	
0,7	0,6	0,4	0,8	-	2,7	niet-gesalarieerden	

referentiegroep	totaal	éénpitters, hoveniers particulier (=< 1 fte)	kleine hoveniers particulier (1- 3 fte)	middelgrote hoveniers particulier (4-10 fte)	grote hoveniers particulier (> 10 fte)	hoveniers zakelijk
aantal bedrijven in 2007	541	102	106	120	30	41
aantal bedrijven in 2006 en 2007	258	46	46	61	18	22

2.b WERKZAME PERSONEN (FTE'S) NAAR FUNCTIE

<i>gemiddelden</i>	<i>aantal</i>	527	102	106	109	28	41
totaal werkzame personen (fte's)		9,7	0,9	2,0	5,6	13,6	7,9
productief uitvoerend personeel		7,8	0,1	0,9	4,1	10,3	6,1
directie		1,0	0,8	1,0	1,1	1,5	1,1
ondersteunend personeel		0,5	0,0	0,0	0,3	1,3	0,5
bedrijfsleiders		0,3	0,0	0,0	0,1	0,5	0,2

<i>structuur</i>	totaal werkzame personen (fte's)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
productief uitvoerend personeel		81,0%	9,0%	45,8%	72,7%	75,5%	77,4%
directie		10,8%	89,9%	52,8%	20,4%	11,0%	13,5%
ondersteunend personeel		5,1%	1,0%	1,3%	4,6%	9,7%	6,5%
bedrijfsleiders		3,1%	0,0%	0,1%	2,2%	3,8%	2,6%

<i>ontwikkeling</i>	<i>aantal</i>	248	46	46	53	17	22
totaal werkzame personen (fte's)		4,0%	7,5%	16,8%	4,8%	5,1%	8,3%
productief uitvoerend personeel		5,0%	196,1%	20,2%	4,6%	4,1%	11,9%
directie		-4,4%	-5,5%	9,5%	-2,3%	9,5%	-14,0%
ondersteunend personeel		16,5%	1080,0%	350,0%	32,0%	10,9%	10,1%
bedrijfsleiders		-10,1%	-	275,0%	20,7%	0,0%	-4,6%

<i>aantal bedrijven met het betreffende type personeel</i>	73,6%	10,8%	91,5%	89,2%	90,0%	82,9%
productief uitvoerend personeel		10,8%	91,5%	89,2%	90,0%	82,9%
directie		86,0%	90,2%	83,3%	90,0%	82,9%
ondersteunend personeel		30,7%	1,0%	9,4%	30,8%	39,0%
bedrijfsleiders		15,5%	0,0%	0,9%	13,3%	19,5%

<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>	10,4	0,8	1,0	4,1	10,7	7,3
productief uitvoerend personeel		0,8	1,0	4,1	10,7	7,3
directie		1,2	0,9	1,1	1,2	1,3
ondersteunend personeel		1,6	-	0,3	0,8	1,3
bedrijfsleiders		1,9	-	-	0,8	1,0

2.c NATUURLIJKE PERSONEN ('KOPPEN') EN WERKTIJDFACTOR NAAR RECHTSPPOSITIE

<i>gemiddelden</i>	<i>aantal</i>	541	102	106	120	30	41
totaal natuurlijke personen ('koppen')		11,3	1,1	2,7	6,9	17,3	9,5
personeel in loondienst*		88,2%		69,3%	85,5%	84,7%	86,0%
ondernemers*		92,8%	93,8%	97,1%	90,5%	98,3%	93,2%
ingeleend personeel*		55,3%	1,7%	41,0%	49,0%	37,9%	57,4%
niet-gesalarieerden*		52,7%		47,5%	46,0%	27,0%	65,0%

* werktijdfactor is aantal werkzame personen gedeeld door aantal natuurlijke personen

hoveniers, particulier en zakelijk	tuincentra / kwekerijen	boom- verzorgers	gemengd groen- voorzieners / hoveniers	groen- voorzieners	SW- bedrijven	referentiegroep
55	7	23	22	23	12	aantal bedrijven in 2007
29	1	7	7	13	5	aantal bedrijven in 2006 en 2007

2.b WERKZAME PERSONEN (FTE'S) NAAR FUNCTIE

54	7	23	22	23	12	aantal	<i>gemiddelden</i>
7,0	5,7	6,7	17,4	21,7	168,7	totaal werkzame personen (fte's)	
5,3	3,3	4,7	14,5	18,6	156,2	productief uitvoerend personeel	
1,0	1,6	1,1	1,0	1,0	0,9	directie	
0,4	0,5	0,7	1,1	1,5	5,5	ondersteunend personeel	
0,2	0,2	0,2	0,8	0,5	6,0	bedrijfsleiders	

100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	totaal werkzame personen (fte's)	<i>structuur</i>
76,0%	57,7%	70,5%	83,4%	86,1%	92,6%	productief uitvoerend personeel	
14,0%	29,0%	16,1%	5,9%	4,5%	0,5%	directie	
6,4%	9,6%	11,2%	6,2%	7,0%	3,3%	ondersteunend personeel	
3,6%	3,8%	2,3%	4,5%	2,4%	3,6%	bedrijfsleiders	

28	1	7	7	13	5	aantal	<i>ontwikkeling</i>
-0,1%		38,7%	-7,7%	14,8%		totaal werkzame personen (fte's)	
2,1%		44,0%	-11,0%	13,9%		productief uitvoerend personeel	
-15,4%		16,7%	-6,7%	8,7%		directie	
9,4%		35,4%	21,0%	25,9%		ondersteunend personeel	
-10,0%		36,4%	7,1%	27,0%		bedrijfsleiders	

81,8%	71,4%	78,3%	100,0%	87,0%	100,0%	aantal bedrijven met het betreffende type personeel
83,6%	85,7%	87,0%	81,8%	78,3%	66,7%	productief uitvoerend personeel
47,3%	28,6%	34,8%	68,2%	60,9%	100,0%	directie
18,2%	28,6%	17,4%	45,5%	34,8%	91,7%	ondersteunend personeel
						bedrijfsleiders

6,4	4,6	6,0	14,5	21,4	156,2	<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>
1,2	1,9	1,2	1,3	1,3	1,4	productief uitvoerend personeel
0,9	-	2,1	1,6	2,5	5,5	directie
1,3	-	0,9	1,7	1,5	6,6	ondersteunend personeel
						bedrijfsleiders

2.c NATUURLIJKE PERSONEN ('KOPPEN') EN WERKTIJDFACTOR NAAR RECHTSPPOSITIE

55	7	23	22	23	12	aantal	<i>gemiddelden</i>
9,1	6,4	8,7	20,4	24,8	185,3	totaal natuurlijke personen ('koppen')	
83,0%	84,6%	78,2%	87,6%	92,8%	91,2%	personeel in loondienst*	
85,7%	86,7%	98,3%	91,2%	94,7%		ondernemers*	
44,4%	100,0%	39,5%	72,1%	65,5%	89,1%	ingeleend personeel*	
62,3%	56,7%	38,8%	95,0%		62,8%	niet-gesalarieerden*	

* werktijdfactor is aantal werkzame personen gedeeld door aantal natuurlijke personen

referentiegroep	totaal	éénpitters, hoveniers particulier (=< 1 fte)	kleine hoveniers particulier (1- 3 fte)	middelgrote hoveniers particulier (4-10 fte)	grote hoveniers particulier (> 10 fte)	hoveniers zakelijk
aantal bedrijven in 2007	541	102	106	120	30	41
aantal bedrijven in 2006 en 2007	258	46	46	61	18	22

3 BEDRIJFSECONOMISCHE KERNGEGEVENS

gemiddelden

bruto omzet	556.296	69.088	154.802	443.200	1.164.600	631.195
inkoopwaarde ingekochte goederen	-/- 126.913	19.402	50.066	141.867	351.633	167.976
uitbesteed werk	-/- 51.214	4.294	6.821	23.483	67.433	32.902
netto omzet	378.168	45.392	97.915	277.850	745.533	430.317
exploitatiekosten	-/- 337.836	47.876	89.502	259.226	672.075	405.298
economisch resultaat	40.332	-2.484	8.413	18.624	73.459	25.019
netto omzet per arbeidsplaats	39.463	48.583	49.094	49.582	54.756	54.583
exploitatiekosten per arbeidsplaats	35.254	51.242	44.876	46.259	49.360	51.410
o arbeidskosten	32.940	35.004	30.968	32.952	34.582	35.901
• ondernemers	45.265	34.715	34.154	46.426	62.909	46.840
• personeel op de payroll	31.410	0	27.880	29.216	31.697	32.527
-/- loonkostensubsidie	9.292	52	189	150	91	77
• niet-gesalarieerden	17.000	0	17.000	17.000	17.000	17.000
• ingeleend personeel	32.330	20.000	27.164	26.684	28.994	43.882
o materiële kosten	11.606	16.290	14.097	13.457	14.869	15.586
economisch resultaat per arbeidsplaats	4.209	-2.658	4.218	3.324	5.395	3.174
beschikbaar inkomen per ondernemer*	64.414	32.054	40.561	60.295	115.885	65.503
rendement op netto omzet	10,7%	-5,5%	8,6%	6,7%	9,9%	5,8%
aantal bedrijven met positief resultaat	56,7%	38,2%	55,7%	59,2%	83,3%	68,3%

* economisch resultaat plus (toegerekend) ondernemersloon per ondernemer

ontwikkeling

bruto omzet	12,3%	31,7%	29,2%	15,1%	7,9%	21,5%
inkoopwaarde ingekochte goederen	-/- 12,9%	38,4%	28,7%	14,9%	10,4%	23,9%
uitbesteed werk	-/- 31,2%	78,8%	76,4%	68,7%	-13,6%	96,4%
netto omzet	10,1%	25,4%	26,3%	12,0%	8,5%	14,2%
exploitatiekosten	-/- 7,1%	16,3%	27,6%	10,8%	6,4%	13,3%
economisch resultaat*	+13.783	+3.592	+1.378	+5.606	+20.299	+8.188
netto omzet per arbeidsplaats	7,4%	16,6%	8,1%	7,1%	2,7%	5,1%
exploitatiekosten per arbeidsplaats	4,5%	8,2%	9,2%	5,9%	0,7%	4,2%
o arbeidskosten	3,1%	2,3%	7,3%	4,7%	2,5%	3,9%
• ondernemers	13,6%	2,7%	11,7%	6,3%	10,4%	50,1%
• personeel op de payroll	0,3%	-	3,3%	6,1%	4,2%	-9,3%
-/- loonkostensubsidie	1,2%	-	-54,4%	48,7%	-55,8%	-0,6%
• niet-gesalarieerden	6,3%	-	6,3%	6,3%	6,3%	6,3%
• ingeleend personeel	14,0%	-	11,2%	-10,3%	-15,8%	44,9%
o materiële kosten	6,4%	23,3%	12,7%	9,4%	-4,4%	5,0%
economisch resultaat per arbeidsplaats**	+1.362	+3.612	-90	+775	+1.109	+546
beschikbaar inkomen per ondernemer**	+11.661	+4.585	+5.067	+7.505	+20.859	+19.631
rendement op netto omzet**	+2,5%	+7,5%	-0,9%	+1,0%	+1,8%	+0,8%
aantal bedrijven met positief resultaat**	+7,4%	+8,7%	+0,0%	+6,6%	+27,8%	+13,6%

* economisch resultaat plus (toegerekend) ondernemersloon per ondernemer

** waarde in 2007 minus waarde in 2006

hoveniers, particulier en zakelijk	tuincentra / kwekerijen	boom- verzorgers	gemengd groen- voorzieners / hoveniers	groen- voorzieners	SW- bedrijven	referentiegroep
55	7	23	22	23	12	aantal bedrijven in 2007
29	1	7	7	13	5	aantal bedrijven in 2006 en 2007

3 BEDRIJFSECONOMISCHE KERNGEGEVENS

						gemiddelden
511.255	439.857	678.957	1.363.091	2.136.870	3.129.083	bruto omzet
128.164	208.714	82.174	265.091	303.957	307.583	-/- inkoopwaarde ingekochte goederen
26.491	11.571	77.652	176.409	436.000	260.250	-/- uitbesteed werk
356.600	219.571	519.130	921.591	1.396.913	2.561.250	netto omzet
337.844	264.198	433.248	885.031	1.269.031	1.788.180	-/- exploitatiekosten
18.756	-44.626	85.882	36.560	127.882	773.070	economisch resultaat
51.265	40.769	78.413	53.496	64.555	15.184	netto omzet per arbeidsplaats
48.569	49.055	65.441	51.374	58.645	10.601	exploitatiekosten per arbeidsplaats
35.772	36.668	44.512	37.595	36.621	28.989	o arbeidskosten
49.617	42.115	48.411	65.672	59.487	0	• ondernemers
33.867	35.409	45.102	36.896	36.037	28.335	• personeel op de payroll
175	424	105	248	165	23.560	
17.000	17.000	17.000	17.000	17.000	17.000	• niet-gesalarieerden
33.306	27.000	28.554	30.339	31.614	43.405	• ingeleend personeel
12.972	12.811	21.034	14.027	22.189	5.172	o materiële kosten
2.696	-8.286	12.972	2.122	5.910	4.583	economisch resultaat per arbeidsplaats
67.049	18.086	128.095	85.760	144.549		beschikbaar inkomen per ondernemer*
5,3%	-20,3%	16,5%	4,0%	9,2%	30,2%	rendement op netto omzet
58,2%	0,0%	52,2%	68,2%	73,9%	75,0%	aantal bedrijven met positief resultaat

* economisch resultaat plus (toegerekend) ondernemersloon per ondernemer

						ontwikkeling
12,6%		18,3%	-2,3%	8,1%		bruto omzet
12,5%		-18,8%	-13,2%	4,6%		-/- inkoopwaarde ingekochte goederen
49,9%		-21,0%	17,3%	21,6%		-/- uitbesteed werk
9,7%		31,1%	-1,4%	5,5%		netto omzet
7,5%		20,8%	-6,4%			-/- exploitatiekosten
+9.193		+38.686	+46.609			economisch resultaat*
12,5%		8,0%	6,7%			netto omzet per arbeidsplaats
10,3%		-0,4%	1,3%			exploitatiekosten per arbeidsplaats
8,8%		-9,2%	3,0%	-3,5%		o arbeidskosten
22,9%		6,5%	4,0%	35,2%		• ondernemers
4,0%		-9,8%	-1,3%	-4,1%		• personeel op de payroll
67,0%		-	-36,3%	59,3%		
6,3%		-	6,3%	-		• niet-gesalarieerden
14,0%		-42,6%	25,3%	10,0%		• ingeleend personeel
14,5%		16,7%	-3,4%	7,6%		o materiële kosten
+1.065		+5.382	+2.961			economisch resultaat per arbeidsplaats**
+14.916		+32.882	+31.699			beschikbaar inkomen per ondernemer**
+2,0%		+7,9%	+4,8%	+0,1%		rendement op netto omzet**
+6,9%		+42,9%	+0,0%	+0,0%		aantal bedrijven met positief resultaat**

* economisch resultaat plus (toegerekend) ondernemersloon per ondernemer

** waarde in 2007 minus waarde in 2006

referentiegroep	totaal	éénpitters, hoveniers particulier (=< 1 fte)	kleine hoveniers particulier (1- 3 fte)	middelgrote hoveniers particulier (4-10 fte)	grote hoveniers particulier (> 10 fte)	hoveniers zakelijk	
aantal bedrijven in 2007	541	102	106	120	30	41	
aantal bedrijven in 2006 en 2007	258	46	46	61	18	22	
4.a BRUTO / NETTO OMZET							
<i>gemiddelden</i>	<i>aantal</i>	541	102	106	120	30	41
	bruto omzet	556.296	69.088	154.802	443.200	1.164.600	631.195
	inkoopwaarde ingekochte goederen -/-	126.913	19.402	50.066	141.867	351.633	167.976
	uitbesteed werk -/-	51.214	4.294	6.821	23.483	67.433	32.902
	netto omzet	378.168	45.392	97.915	277.850	745.533	430.317
<i>structuur</i>	bruto omzet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	inkoopwaarde ingekochte goederen -/-	22,8%	28,1%	32,3%	32,0%	30,2%	26,6%
	uitbesteed werk -/-	9,2%	6,2%	4,4%	5,3%	5,8%	5,2%
	netto omzet	68,0%	65,7%	63,3%	62,7%	64,0%	68,2%
<i>ontwikkeling</i>	<i>aantal</i>	258	46	46	61	18	22
	bruto omzet	12,3%	31,7%	29,2%	15,1%	7,9%	21,5%
	inkoopwaarde ingekochte goederen -/-	12,9%	38,4%	28,7%	14,9%	10,4%	23,9%
	uitbesteed werk -/-	31,2%	78,8%	76,4%	68,7%	-13,6%	96,4%
	netto omzet	10,1%	25,4%	26,3%	12,0%	8,5%	14,2%
<i>aantal bedrijven met de betreffende kosten</i>	inkoopwaarde ingekochte goederen	94,3%	93,1%	93,4%	96,7%	93,3%	92,7%
	uitbesteed werk	67,8%	34,3%	66,0%	76,7%	83,3%	58,5%
<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>	inkoopwaarde ingekochte goederen	134.627	20.832	53.606	146.759	376.750	181.237
	uitbesteed werk	75.496	12.514	10.329	30.630	80.920	56.208
4.b BRUTO OMZET NAAR TYPE OBJECT							
<i>gemiddelden</i>	<i>aantal</i>	541	102	106	120	30	41
	bruto omzet	556.296	69.088	154.802	443.200	1.164.600	631.195
	kleinschalig groen	226.472	58.316	133.687	361.361	944.991	158.090
	grootschalig groen	153.601	172	929	6.719	10.527	71.714
	project groen	107.453	5.494	13.463	53.954	154.868	294.646
	boomverzorging	25.128	563	1.238	2.568	10.955	6.630
	dak- en geveltuinen	8.231	131	38	520	615	18.188
	verkoop uit eigen tuincentrum	6.236	58	142	3.959	34.257	4.533
	interieurbeplanting	5.423	10	0	283	0	60.443
	verkoop uit eigen kwekerij	3.959	108	405	2.525	500	2.173
	overig	19.794	4.237	4.899	11.310	7.887	14.778
<i>structuur</i>	bruto omzet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	kleinschalig groen	40,7%	84,4%	86,4%	81,5%	81,1%	25,0%
	grootschalig groen	27,6%	0,2%	0,6%	1,5%	0,9%	11,4%
	project groen	19,3%	8,0%	8,7%	12,2%	13,3%	46,7%
	boomverzorging	4,5%	0,8%	0,8%	0,6%	0,9%	1,1%
	dak- en geveltuinen	1,5%	0,2%	0,0%	0,1%	0,1%	2,9%
	verkoop uit eigen tuincentrum	1,1%	0,1%	0,1%	0,9%	2,9%	0,7%
	interieurbeplanting	1,0%	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	9,6%
	verkoop uit eigen kwekerij	0,7%	0,2%	0,3%	0,6%	0,0%	0,3%
	overig	3,6%	6,1%	3,2%	2,6%	0,7%	2,3%
<i>ontwikkeling</i>	<i>aantal</i>	258	46	46	61	18	22
	bruto omzet	12,3%	31,7%	29,2%	15,1%	7,9%	21,5%
	kleinschalig groen	11,9%	28,5%	19,9%	9,8%	1,6%	53,1%
	grootschalig groen	8,2%	-26,0%		32,0%		49,9%
	project groen	17,4%		43,3%	56,9%	37,6%	6,3%
	boomverzorging	17,6%	8,3%		86,0%	-6,9%	-34,5%
	dak- en geveltuinen	-2,2%	-100,0%	-100,0%	-1,0%		2,8%
	verkoop uit eigen tuincentrum	6,3%			27,1%	15,4%	-100,0%
	interieurbeplanting						
	verkoop uit eigen kwekerij	-14,7%	0,0%	-53,4%	-77,2%		
	overig	70,2%	-21,5%		-28,3%	-8,9%	

hoveniers, particulier en zakelijk	tuincentra / kwekerijen	boom- verzorgers	gemengd groen- voorzieners / hoveniers	groen- voorzieners	SW- bedrijven	referentiegroep
55	7	23	22	23	12	aantal bedrijven in 2007
29	1	7	7	13	5	aantal bedrijven in 2006 en 2007
4.a BRUTO / NETTO OMZET						
55	7	23	22	23	12	<i>aantal</i> <i>gemiddelden</i>
511.255	439.857	678.957	1.363.091	2.136.870	3.129.083	bruto omzet
128.164	208.714	82.174	265.091	303.957	307.583	-/- inkoopwaarde ingekochte goederen
26.491	11.571	77.652	176.409	436.000	260.250	-/- uitbesteed werk
356.600	219.571	519.130	921.591	1.396.913	2.561.250	netto omzet
<i>structuur</i>						
100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	bruto omzet
25,1%	47,5%	12,1%	19,4%	14,2%	9,8%	-/- inkoopwaarde ingekochte goederen
5,2%	2,6%	11,4%	12,9%	20,4%	8,3%	-/- uitbesteed werk
69,7%	49,9%	76,5%	67,6%	65,4%	81,9%	netto omzet
29	1	7	7	13	5	<i>aantal</i> <i>ontwikkeling</i>
12,6%		18,3%	-2,3%	8,1%		bruto omzet
12,5%		-18,8%	-13,2%	4,6%		-/- inkoopwaarde ingekochte goederen
49,9%		-21,0%	17,3%	21,6%		-/- uitbesteed werk
9,7%		31,1%	-1,4%	5,5%		netto omzet
96,4%	100,0%	78,3%	100,0%	95,7%	100,0%	<i>aantal bedrijven met de betreffende kosten</i>
87,3%	71,4%	60,9%	95,5%	91,3%	100,0%	inkoopwaarde ingekochte goederen
						uitbesteed werk
<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>						
133.000	208.714	105.000	265.091	317.773	307.583	inkoopwaarde ingekochte goederen
30.354	16.200	127.571	184.810	477.524	260.250	uitbesteed werk

4.b BRUTO OMZET NAAR TYPE OBJECT

55	7	23	22	23	12	<i>aantal</i> <i>gemiddelden</i>
511.255	439.857	678.957	1.363.091	2.136.870	3.129.083	bruto omzet
253.456	152.957	29.835	181.586	135.236	117.089	kleinschalig groen
25.057	13.000	14.135	587.958	1.703.220	2.084.681	grootschalig groen
205.749	62.243	22.790	393.318	123.560	764.391	project groen
7.215	0	432.400	21.735	47.707	48.287	boomverzorging
127	0	0	89.134	71.340	0	dak- en geveltuinen
5.866	170.086	0	6.310	522	0	verkoop uit eigen tuincentrum
733	0	4.091	6.735	5.991	0	interieurbeplanting
7.721	37.286	2.391	936	2.176	72.471	verkoop uit eigen kwekerij
5.329	4.286	173.315	75.378	47.117	42.165	overig
<i>structuur</i>						
100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	bruto omzet
49,6%	34,8%	4,4%	13,3%	6,3%	3,7%	kleinschalig groen
4,9%	3,0%	2,1%	43,1%	79,7%	66,6%	grootschalig groen
40,2%	14,2%	3,4%	28,9%	5,8%	24,4%	project groen
1,4%	0,0%	63,7%	1,6%	2,2%	1,5%	boomverzorging
0,0%	0,0%	0,0%	6,5%	3,3%	0,0%	dak- en geveltuinen
1,1%	38,7%	0,0%	0,5%	0,0%	0,0%	verkoop uit eigen tuincentrum
0,1%	0,0%	0,6%	0,5%	0,3%	0,0%	interieurbeplanting
1,5%	8,5%	0,4%	0,1%	0,1%	2,3%	verkoop uit eigen kwekerij
1,0%	1,0%	25,5%	5,5%	2,2%	1,3%	overig
29	1	7	7	13	5	<i>aantal</i> <i>ontwikkeling</i>
12,6%		18,3%	-2,3%	8,1%		bruto omzet
6,7%		37,8%	5,6%	41,3%		kleinschalig groen
20,7%			7,5%	1,6%		grootschalig groen
3,6%		-44,6%	-8,1%	65,4%		project groen
72,1%		18,7%	-91,2%	96,7%		boomverzorging
				-57,1%		dak- en geveltuinen
7,6%			-49,1%	20,0%		verkoop uit eigen tuincentrum
						interieurbeplanting
31,6%		75,9%	-68,9%	21,3%		verkoop uit eigen kwekerij
						overig

referentiegroep	totaal	éénpitters, hoveniers particulier (=< 1 fte)	kleine hoveniers particulier (1- 3 fte)	middelgrote hoveniers particulier (4-10 fte)	grote hoveniers particulier (> 10 fte)	hoveniers zakelijk
aantal bedrijven in 2007	541	102	106	120	30	41
aantal bedrijven in 2006 en 2007	258	46	46	61	18	22

4.b BRUTO OMZET NAAR TYPE OBJECT, vervolg

aantal bedrijven met de betreffende activiteit

kleinschalig groen	93,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	78,0%
grootschalig groen	22,9%	2,9%	6,6%	11,7%	13,3%	29,3%
project groen	69,7%	45,1%	67,0%	74,2%	86,7%	92,7%
boomverzorging	20,9%	12,7%	13,2%	15,0%	16,7%	29,3%
dak- en gevultuinen	3,3%	1,0%	0,9%	2,5%	3,3%	7,3%
verkoop uit eigen tuincentrum	6,1%	1,0%	2,8%	5,0%	26,7%	7,3%
interieurbeplanting	3,3%	1,0%	0,0%	2,5%	0,0%	17,1%
verkoop uit eigen kwekerij	7,9%	2,0%	5,7%	5,8%	3,3%	14,6%
overig	19,0%	20,6%	13,2%	10,0%	10,0%	22,0%

voorwaardelijke gemiddelden

kleinschalig groen	243.581	58.316	133.687	361.361	944.991	202.553
grootschalig groen	670.145	5.833	14.071	57.594	78.950	245.022
project groen	154.197	12.183	20.100	72.747	178.693	317.907
boomverzorging	120.303	4.414	9.374	17.121	65.732	22.654
dak- en gevultuinen	247.378	-	-	20.787	-	248.573
verkoop uit eigen tuincentrum	102.234	-	5.010	79.186	128.464	61.950
interieurbeplanting	162.977	-	-	11.327	-	354.026
verkoop uit eigen kwekerij	49.814	-	7.157	43.287	-	14.850
overig	103.965	20.578	37.091	113.101	78.867	67.320

4.c BRUTO OMZET NAAR TYPE OPDRACHTGEVER

gemiddelden

aantal	506	100	100	113	27	38
bruto omzet	553.320	68.070	153.540	445.000	1.147.889	672.342
particulieren	233.633	58.041	136.321	367.166	954.606	151.403
overheid	127.052	122	50	3.455	9.018	72.993
bedrijven	112.154	9.091	15.016	53.272	144.034	263.498
instellingen	45.484	603	1.201	10.035	23.157	128.201
indirect	34.997	214	951	11.072	17.074	56.247

structuur

bruto omzet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
particulieren	42,2%	85,3%	88,8%	82,5%	83,2%	22,5%
overheid	23,0%	0,2%	0,0%	0,8%	0,8%	10,9%
bedrijven	20,3%	13,4%	9,8%	12,0%	12,5%	39,2%
instellingen	8,2%	0,9%	0,8%	2,3%	2,0%	19,1%
indirect	6,3%	0,3%	0,6%	2,5%	1,5%	8,4%

ontwikkeling

aantal	249	45	45	58	18	21
bruto omzet	13,0%	31,8%	27,9%	15,9%	7,9%	21,5%
particulieren	14,6%	30,2%	29,8%	10,2%	5,7%	43,4%
overheid	3,1%	-100,0%	-100,0%	127,2%	-34,4%	26,8%
bedrijven	23,1%	47,4%	34,2%	45,0%	15,6%	24,8%
instellingen	9,0%	52,3%	121,9%	19,5%	13,9%	18,5%
indirect	60,6%	100,0%	-18,0%	108,7%	73,1%	-0,2%

aantal bedrijven met de betreffende activiteit

particulieren	96,4%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	84,2%
overheid	18,2%	2,0%	1,0%	7,1%	18,5%	31,6%
bedrijven	79,6%	57,0%	71,0%	83,2%	92,6%	92,1%
instellingen	34,2%	12,0%	15,0%	28,3%	40,7%	68,4%
indirect	22,1%	2,0%	8,0%	23,0%	33,3%	31,6%

voorwaardelijke gemiddelden

particulieren	242.251	58.041	136.321	367.166	954.606	179.791
overheid	698.784	-	-	48.798	48.698	231.145
bedrijven	140.819	15.949	21.150	64.040	155.556	286.083
instellingen	133.034	5.021	8.008	35.437	56.840	187.371
indirect	158.113	-	11.893	48.120	51.222	178.117

hoveniers, particulier en zakelijk	tuincentra / kwekerijen	boom- verzorgers	gemengd groen- voorzieners / hoveniers	groen- voorzieners	SW- bedrijven	referentiegroep
55	7	23	22	23	12	aantal bedrijven in 2007
29	1	7	7	13	5	aantal bedrijven in 2006 en 2007

4.b BRUTO OMZET NAAR TYPE OBJECT, vervolg

						<i>aantal bedrijven met de betreffende activiteit</i>
100,0%	85,7%	47,8%	95,5%	52,2%	66,7%	kleinschalig groen
38,2%	14,3%	21,7%	100,0%	100,0%	100,0%	grootschalig groen
100,0%	42,9%	30,4%	95,5%	39,1%	100,0%	project groen
25,5%	0,0%	100,0%	27,3%	26,1%	16,7%	boomverzorging
1,8%	0,0%	0,0%	22,7%	13,0%	0,0%	dak- en gevelluinen
7,3%	57,1%	0,0%	13,6%	4,3%	0,0%	verkoop uit eigen tuincentrum
5,5%	0,0%	4,3%	9,1%	4,3%	0,0%	interieurbeplanting
18,2%	71,4%	4,3%	9,1%	4,3%	16,7%	verkoop uit eigen kwekerij
20,0%	14,3%	39,1%	45,5%	30,4%	50,0%	overig
						<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>
253.456	178.450	62.382	190.233	259.202	175.634	kleinschalig groen
65.627	-	65.020	587.958	1.703.220	2.084.681	grootschalig groen
205.749	145.233	74.880	412.048	315.764	764.391	project groen
28.344	-	432.400	79.695	182.878	-	boomverzorging
-	-	-	392.190	546.943	-	dak- en gevelluinen
80.663	297.650	-	46.270	-	-	verkoop uit eigen tuincentrum
13.447	-	-	-	-	-	interieurbeplanting
42.468	52.200	-	-	-	-	verkoop uit eigen kwekerij
26.645	-	442.916	165.831	154.814	84.330	overig

4.c BRUTO OMZET NAAR TYPE OPDRACHTGEVER

51	6	20	20	19	12	<i>aantal</i>	<i>gemiddelden</i>
510.588	481.833	765.850	1.416.650	2.150.632	3.129.083	bruto omzet	
252.290	336.625	181.384	179.465	140.057	83.337	particulieren	
15.429	0	324.167	485.980	1.099.955	1.914.534	overheid	
163.190	91.308	142.045	319.339	539.477	505.793	bedrijven	
55.541	36.400	50.175	236.702	126.207	418.099	instellingen	
24.139	17.500	68.080	195.164	244.935	207.320	indirect	
100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	bruto omzet	<i>structuur</i>
49,4%	69,9%	23,7%	12,7%	6,5%	2,7%	particulieren	
3,0%	0,0%	42,3%	34,3%	51,1%	61,2%	overheid	
32,0%	19,0%	18,5%	22,5%	25,1%	16,2%	bedrijven	
10,9%	7,6%	6,6%	16,7%	5,9%	13,4%	instellingen	
4,7%	3,6%	8,9%	13,8%	11,4%	6,6%	indirect	
29	1	6	7	11	5	<i>aantal</i>	<i>ontwikkeling</i>
14,5%		20,1%	-2,3%	10,3%		bruto omzet	
24,6%		92,6%	-19,5%	25,1%		particulieren	
-21,0%		2,4%	-6,7%	-1,2%		overheid	
47,9%		1,2%	-10,2%	10,1%		bedrijven	
9,3%		17,9%	-27,0%	-5,8%		instellingen	
52,8%		1685,0%	250,2%	156,2%		indirect	
100,0%	83,3%	95,0%	100,0%	68,4%	66,7%	<i>aantal bedrijven met de betreffende activiteit</i>	
27,5%	0,0%	55,0%	75,0%	63,2%	100,0%	particulieren	
100,0%	100,0%	85,0%	100,0%	84,2%	91,7%	overheid	
60,8%	33,3%	50,0%	85,0%	31,6%	91,7%	bedrijven	
37,3%	33,3%	35,0%	70,0%	36,8%	50,0%	instellingen	
						indirect	
						<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>	
252.290	403.950	190.931	179.465	204.699	125.005	particulieren	
56.204	-	589.394	647.973	1.741.595	1.914.534	overheid	
163.190	91.308	167.112	319.339	640.629	551.775	bedrijven	
91.374	-	100.349	278.473	399.655	456.108	instellingen	
64.795	-	194.514	278.806	664.824	414.640	indirect	

referentiegroep	totaal	éénpitters, hoveniers particulier (=< 1 fte)	kleine hoveniers particulier (1- 3 fte)	middelgrote hoveniers particulier (4-10 fte)	grote hoveniers particulier (> 10 fte)	hoveniers zakelijk	
aantal bedrijven in 2007	541	102	106	120	30	41	
aantal bedrijven in 2006 en 2007	258	46	46	61	18	22	
4.d BRUTO OMZET NAAR TYPE DIENST							
<i>gemiddelden</i>	<i>aantal</i>	505	97	96	113	28	37
	bruto omzet	556.644	67.876	155.594	447.805	1.128.821	666.162
	onderhoud	279.249	30.122	51.805	140.699	330.869	318.800
	aanleg	233.573	33.747	95.374	284.976	724.987	296.300
	ontwerp en advies	9.959	1.500	4.800	9.487	32.350	16.111
	overig	33.863	2.507	3.614	12.642	40.615	34.952
<i>structuur</i>	bruto omzet	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	onderhoud	50,2%	44,4%	33,3%	31,4%	29,3%	47,9%
	aanleg	42,0%	49,7%	61,3%	63,6%	64,2%	44,5%
	ontwerp en advies	1,8%	2,2%	3,1%	2,1%	2,9%	2,4%
	overig	6,1%	3,7%	2,3%	2,8%	3,6%	5,2%
<i>ontwikkeling</i>	<i>aantal</i>	245	46	39	58	17	22
	bruto omzet	12,6%	31,7%	26,2%	16,9%	7,5%	21,5%
	onderhoud	10,8%	33,6%	17,6%	18,7%	11,8%	16,9%
	aanleg	17,6%	45,8%	45,2%	15,3%	5,7%	33,5%
	ontwerp en advies	22,7%	57,8%	17,4%	84,4%	-14,9%	138,6%
	overig	2,5%	-38,4%	103,4%	-19,6%	9,2%	-7,8%
<i>aantal bedrijven met de betreffende activiteit</i>	onderhoud	96,8%	94,8%	96,9%	98,2%	96,4%	100,0%
	aanleg	92,5%	88,7%	99,0%	98,2%	100,0%	89,2%
	ontwerp en advies	41,0%	28,9%	36,5%	57,5%	71,4%	40,5%
	overig	33,5%	20,6%	28,1%	26,5%	28,6%	45,9%
<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>	onderhoud	288.386	31.759	53.476	143.235	343.123	318.800
	aanleg	252.579	38.064	96.378	290.111	724.987	332.215
	ontwerp en advies	24.296	5.196	13.167	16.493	45.290	39.739
	overig	101.189	12.158	12.849	47.620	142.154	76.072

hoveniers, particulier en zakelijk	tuincentra / kwekerijen	boom- verzorgers	gemengd groen- voorzieners / hoveniers	groen- voorzieners	SW- bedrijven	referentiegroep
55	7	23	22	23	12	aantal bedrijven in 2007
29	1	7	7	13	5	aantal bedrijven in 2006 en 2007

4.d BRUTO OMZET NAAR TYPE DIENST

52	7	21	21	21	12	aantal	
527.904	439.857	466.476	1.368.476	2.195.905	3.129.083	bruto omzet	<i>gemiddelden</i>
237.872	220.679	223.748	718.132	1.407.550	2.742.878	onderhoud	
262.272	130.250	87.938	539.652	546.343	238.105	aanleg	
9.368	53.286	27.195	14.042	3.539	4.038	ontwerp en advies	
18.392	35.643	127.595	96.650	238.473	144.062	overig	

100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	bruto omzet	<i>structuur</i>
45,1%	50,2%	48,0%	52,5%	64,1%	87,7%	onderhoud	
49,7%	29,6%	18,9%	39,4%	24,9%	7,6%	aanleg	
1,8%	12,1%	5,8%	1,0%	0,2%	0,1%	ontwerp en advies	
3,5%	8,1%	27,4%	7,1%	10,9%	4,6%	overig	

28	1	7	7	12	5	aantal	<i>ontwikkeling</i>
13,9%		18,3%	-2,3%	8,5%		bruto omzet	
8,6%		6,1%	-8,7%	6,2%		onderhoud	
15,3%		70,1%	7,5%	19,9%		aanleg	
38,5%		-97,0%	-31,8%	66,1%		ontwerp en advies	
51,5%		130,6%	0,0%	5,3%		overig	

100,0%	85,7%	90,5%	100,0%	90,5%	100,0%	aantal bedrijven met de betreffende activiteit
100,0%	85,7%	52,4%	90,5%	76,2%	83,3%	onderhoud
40,4%	28,6%	33,3%	42,9%	14,3%	16,7%	aanleg
42,3%	57,1%	42,9%	76,2%	52,4%	41,7%	ontwerp en advies
						overig

237.872	257.458	247.300	718.132	1.555.713	2.742.878	voorwaardelijke gemiddelden
262.272	151.958	167.882	596.457	717.076	285.726	onderhoud
23.197	-	81.586	32.764	24.770	-	aanleg
43.473	62.375	297.722	126.853	455.267	345.748	ontwerp en advies
						overig

referentiegroep	totaal	éénpitters, hoveniers particulier (=< 1 fte)	kleine hoveniers particulier (1- 3 fte)	middelgrote hoveniers particulier (4-10 fte)	grote hoveniers particulier (> 10 fte)	hoveniers zakelijk	
aantal bedrijven in 2007	541	102	106	120	30	41	
aantal bedrijven in 2006 en 2007	258	46	46	61	18	22	
5.a EXPLOITATIEKOSTEN							
<i>gemiddelden</i>	<i>aantal</i>	541	102	106	120	30	41
	arbeidskosten	315.659	32.705	61.763	184.657	470.863	283.032
	materiële kosten	111.219	15.220	28.116	75.410	202.445	122.876
	bruto exploitatiekosten	426.878	47.925	89.880	260.067	673.308	405.908
	loonkostensubsidie	89.043	49	377	842	1.233	610
	exploitatiekosten	337.836	47.876	89.502	259.226	672.075	405.298
<i>structuur</i>							
	arbeidskosten	73,9%	68,2%	68,7%	71,0%	69,9%	69,7%
	materiële kosten	26,1%	31,8%	31,3%	29,0%	30,1%	30,3%
	bruto exploitatiekosten	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
<i>ontwikkeling</i>	<i>aantal</i>	258	46	46	61	18	22
	arbeidskosten	5,7%	10,0%	25,4%	9,5%	8,3%	12,9%
	materiële kosten	9,1%	32,5%	31,7%	14,4%	1,0%	14,1%
	bruto exploitatiekosten	6,6%	16,3%	27,4%	10,9%	6,2%	13,3%
	loonkostensubsidie	3,7%	-	-46,7%	55,6%	-53,3%	8,0%
	exploitatiekosten	7,1%	16,3%	27,6%	10,8%	6,4%	13,3%
5.b SAMENSTELLING ARBEIDSKOSTEN							
<i>gemiddelden</i>	<i>aantal</i>	530	101	106	118	28	41
	arbeidskosten	283.390	32.628	61.763	186.389	475.246	283.032
	salariskosten (excl. ondernemersloon)	208.649	30	15.415	113.195	362.643	189.000
	ondernemersloon	52.712	32.380	38.149	62.658	86.014	59.290
	ingeleend personeel	19.798	218	6.142	7.763	24.786	32.585
	toegerekend loon niet-gesalarieerden	2.231	0	2.058	2.773	1.803	2.156
<i>structuur</i>							
	arbeidskosten	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
	salariskosten (excl. ondernemersloon)	73,6%	0,1%	25,0%	60,7%	76,3%	66,8%
	ondernemersloon	18,6%	99,2%	61,8%	33,6%	18,1%	20,9%
	ingeleend personeel	7,0%	0,7%	9,9%	4,2%	5,2%	11,5%
	toegerekend loon niet-gesalarieerden	0,8%	0,0%	3,3%	1,5%	0,4%	0,8%
<i>ontwikkeling</i>	<i>aantal</i>	256	45	46	61	17	22
	arbeidskosten	5,7%	9,7%	26,1%	9,5%	8,6%	12,9%
	salariskosten (excl. ondernemersloon)	3,5%	900,0%	59,5%	11,5%	9,9%	0,1%
	ondernemersloon	11,7%	5,5%	13,2%	4,9%	13,8%	59,6%
	ingeleend personeel	15,5%	-	13,0%	14,4%	-4,4%	61,7%
	toegerekend loon niet-gesalarieerden	-4,8%	-	75,0%	1,9%	-59,3%	-22,5%
<i>aantal bedrijven met de betreffende kosten</i>							
	arbeidskosten	99,1%	100,0%	100,0%	100,0%	96,7%	100,0%
	salariskosten (excl. ondernemersloon)	66,4%	2,0%	62,3%	98,3%	93,3%	78,0%
	ondernemersloon	95,6%	100,0%	98,1%	100,0%	93,3%	100,0%
	ingeleend personeel	38,1%	5,9%	39,6%	45,0%	60,0%	34,1%
	toegerekend loon niet-gesalarieerden	20,7%	0,0%	25,5%	30,8%	16,7%	19,5%
<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>							
	arbeidskosten	280.831	32.646	61.763	184.607	460.858	283.032
	salariskosten (excl. ondernemersloon)	307.465	-	24.758	113.441	362.643	242.156
	ondernemersloon	54.965	32.401	38.883	62.347	88.086	59.290
	ingeleend personeel	51.058	3.667	15.500	17.426	38.556	95.429
	toegerekend loon niet-gesalarieerden	10.809	-	8.078	9.304	10.098	11.050

hoveniers, particulier en zakelijk	tuincentra / kwekerijen	boom- verzorgers	gemengd groen- voorzieners / hoveniers	groen- voorzieners	SW- bedrijven	referentiegroep
55	7	23	22	23	12	aantal bedrijven in 2007
29	1	7	7	13	5	aantal bedrijven in 2006 en 2007
5.a EXPLOITATIEKOSTEN						
55	7	23	22	23	12	<i>aantal</i> <i>gemiddelden</i>
248.829	197.486	294.689	647.655	792.457	4.889.908	arbeidskosten
90.233	68.998	139.254	241.649	480.140	872.356	materiële kosten
339.062	266.483	433.944	889.304	1.272.597	5.762.264	bruto exploitatiekosten
1.218	2.286	696	4.273	3.565	3.974.083	loonkostensubsidie
337.844	264.198	433.248	885.031	1.269.031	1.788.180	exploitatiekosten
<i>structuur</i>						
73,4%	74,1%	67,9%	72,8%	62,3%	84,9%	arbeidskosten
26,6%	25,9%	32,1%	27,2%	37,7%	15,1%	materiële kosten
100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	bruto exploitatiekosten
29	1	7	7	13	5	<i>aantal</i> <i>ontwikkeling</i>
6,0%		10,2%	-4,9%	1,5%		arbeidskosten
11,6%		41,6%	-10,8%	13,2%		materiële kosten
7,7%		20,9%	-6,6%	5,6%		bruto exploitatiekosten
62,8%		-	-41,2%	67,6%		loonkostensubsidie
7,5%		20,8%	-6,4%	5,4%		exploitatiekosten
5.b SAMENSTELLING ARBEIDSKOSTEN						
55	7	23	21	21	9	<i>aantal</i> <i>gemiddelden</i>
248.829	197.486	294.689	666.448	733.595	4.689.167	arbeidskosten
166.545	111.286	233.261	469.286	543.476	4.568.333	salariskosten (excl. ondernemersloon)
55.751	78.214	49.674	87.548	85.500	0	ondernemersloon
22.873	3.857	10.609	105.000	103.810	106.667	ingeleend personeel
3.660	4.129	1.146	4.614	810	14.167	toegerekend loon niet-gesalarieerden
<i>structuur</i>						
100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	arbeidskosten
66,9%	56,4%	79,2%	70,4%	74,1%	97,4%	salariskosten (excl. ondernemersloon)
22,4%	39,6%	16,9%	13,1%	11,7%	0,0%	ondernemersloon
9,2%	2,0%	3,6%	15,8%	14,2%	2,3%	ingeleend personeel
1,5%	2,1%	0,4%	0,7%	0,1%	0,3%	toegerekend loon niet-gesalarieerden
29	1	7	7	13	5	<i>aantal</i> <i>ontwikkeling</i>
6,0%		10,1%	-4,9%	1,5%		arbeidskosten
4,0%		21,6%	-2,8%	1,0%		salariskosten (excl. ondernemersloon)
7,6%		-3,2%	11,4%	18,7%		ondernemersloon
25,0%		-39,9%	-33,5%	-7,1%		ingeleend personeel
-15,2%		-9,7%	51,8%	-		toegerekend loon niet-gesalarieerden
<i>aantal bedrijven met de betreffende kosten</i>						
100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	91,3%	83,3%	arbeidskosten
81,8%	71,4%	65,2%	90,9%	82,6%	75,0%	salariskosten (excl. ondernemersloon)
94,5%	100,0%	91,3%	90,9%	95,7%	0,0%	ondernemersloon
47,3%	14,3%	43,5%	72,7%	52,2%	58,3%	ingeleend personeel
30,9%	42,9%	17,4%	31,8%	4,3%	25,0%	toegerekend loon niet-gesalarieerden
<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>						
248.829	197.486	294.689	639.155	733.595	4.221.389	arbeidskosten
203.556	155.800	357.667	492.750	588.421	4.568.333	salariskosten (excl. ondernemersloon)
58.967	78.214	54.405	95.225	92.205	-	ondernemersloon
48.385	-	24.400	137.813	181.667	137.143	ingeleend personeel
11.840	9.633	6.588	13.843	-	46.297	toegerekend loon niet-gesalarieerden

referentiegroep	totaal	éénpitters, hoveniers particulier (=< 1 fte)	kleine hoveniers particulier (1- 3 fte)	middelgrote hoveniers particulier (4-10 fte)	grote hoveniers particulier (> 10 fte)	hoveniers zakelijk	
aantal bedrijven in 2007	541	102	106	120	30	41	
aantal bedrijven in 2006 en 2007	258	46	46	61	18	22	
5.c SAMENSTELLING MATERIËLE KOSTEN							
<i>gemiddelden</i>	<i>aantal</i>	512	93	97	118	29	40
materiële kosten per arbeidsplaats		11.678	16.061	14.067	13.379	14.690	15.593
autokosten		2.718	4.160	3.492	3.143	3.422	3.547
machinekosten		2.500	2.080	1.880	2.013	1.859	3.767
algemene kosten		1.522	3.200	2.563	2.159	1.291	1.753
huisvesting		1.427	1.223	1.156	1.692	2.235	2.092
kantoorkosten		868	1.646	1.340	1.179	1.212	1.465
verkoop/reclame		780	1.451	1.310	1.176	1.912	1.189
vermogenskosten		777	987	1.012	1.020	1.060	989
afdracht aan moederbedrijf		597	0	10	121	985	0
accountantskosten		489	1.314	1.305	878	715	791
<i>structuur</i>							
materiële kosten per arbeidsplaats		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
autokosten		23,3%	25,9%	24,8%	23,5%	23,3%	22,7%
machinekosten		21,4%	13,0%	13,4%	15,0%	12,7%	24,2%
algemene kosten		13,0%	19,9%	18,2%	16,1%	8,8%	11,2%
huisvesting		12,2%	7,6%	8,2%	12,6%	15,2%	13,4%
kantoorkosten		7,4%	10,2%	9,5%	8,8%	8,3%	9,4%
verkoop/reclame		6,7%	9,0%	9,3%	8,8%	13,0%	7,6%
vermogenskosten		6,7%	6,1%	7,2%	7,6%	7,2%	6,3%
afdracht aan moederbedrijf		5,1%	0,0%	0,1%	0,9%	6,7%	0,0%
accountantskosten		4,2%	8,2%	9,3%	6,6%	4,9%	5,1%
<i>ontwikkeling</i>	<i>aantal</i>	253	46	42	61	17	22
materiële kosten per arbeidsplaats		7,6%	24,8%	10,1%	10,6%	2,3%	5,4%
autokosten		15,0%	8,8%	5,2%	13,0%	16,3%	8,2%
machinekosten		21,7%	32,3%	18,8%	-2,9%	6,3%	6,5%
algemene kosten		0,3%	78,5%	-2,7%	36,9%	-41,5%	-18,8%
huisvesting		0,9%	8,5%	10,5%	0,0%	-2,3%	-2,5%
kantoorkosten		22,3%	24,6%	46,6%	22,1%	23,1%	17,2%
verkoop/reclame		9,8%	4,7%	10,4%	-2,1%	17,2%	31,2%
vermogenskosten		-92,7%	-90,9%	-91,5%	-91,1%	-91,6%	-92,0%
afdracht aan moederbedrijf		-34,8%	-	-	-	-	-
accountantskosten		10,1%	1,6%	14,8%	7,8%	25,1%	-2,8%
<i>aantal bedrijven met de betreffende kosten</i>							
autokosten		90,4%	80,4%	88,7%	96,7%	93,3%	92,7%
machinekosten		80,2%	59,8%	76,4%	90,8%	90,0%	80,5%
algemene kosten		82,4%	78,4%	78,3%	87,5%	83,3%	85,4%
huisvesting		67,5%	36,3%	56,6%	83,3%	93,3%	68,3%
kantoorkosten		82,1%	63,7%	80,2%	94,2%	93,3%	90,2%
verkoop/reclame		78,6%	50,0%	77,4%	93,3%	93,3%	78,0%
accountantskosten		81,7%	63,7%	81,1%	95,0%	96,7%	90,2%
<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>							
autokosten		27.166	4.439	7.234	17.905	48.393	30.079
machinekosten		28.152	2.984	4.519	12.202	27.259	36.788
algemene kosten		16.677	3.500	6.012	13.590	20.440	16.143
huisvesting		19.115	2.892	3.750	11.180	31.607	24.071
kantoorkosten		9.554	2.215	3.071	6.894	17.143	12.757
verkoop/reclame		8.976	2.490	3.110	6.938	27.036	11.969
accountantskosten		5.412	1.769	2.953	5.088	9.759	6.892

hoveniers, particulier en zakelijk	tuincentra / kwekerijen	boom- verzorgers	gemengd groen- voorzieners / hoveniers	groen- voorzieners	SW- bedrijven	referentiegroep
55	7	23	22	23	12	aantal bedrijven in 2007
29	1	7	7	13	5	aantal bedrijven in 2006 en 2007
5.c SAMENSTELLING MATERIËLE KOSTEN						
53	6	23	21	21	11	<i>aantal</i> <i>gemiddelden</i>
12.961	13.266	21.034	13.827	20.354	5.628	materiële kosten per arbeidsplaats
3.499	2.104	6.094	3.029	4.899	1.088	autokosten
2.490	1.931	3.428	3.882	7.310	1.148	machinekosten
1.160	1.297	3.927	989	2.318	903	algemene kosten
1.981	2.767	2.115	2.263	2.079	554	huisvesting
1.141	1.009	2.036	1.067	1.082	241	kantoorkosten
1.012	2.017	1.622	861	734	89	verkoop/reclame
897	1.335	1.024	927	1.066	399	vermogenskosten
0	0	0	255	396	1.183	afdracht aan moederbedrijf
781	807	788	555	469	23	accountantskosten
<i>structuur</i>						
100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	materiële kosten per arbeidsplaats
27,0%	15,9%	29,0%	21,9%	24,1%	19,3%	autokosten
19,2%	14,6%	16,3%	28,1%	35,9%	20,4%	machinekosten
9,0%	9,8%	18,7%	7,2%	11,4%	16,0%	algemene kosten
15,3%	20,9%	10,1%	16,4%	10,2%	9,8%	huisvesting
8,8%	7,6%	9,7%	7,7%	5,3%	4,3%	kantoorkosten
7,8%	15,2%	7,7%	6,2%	3,6%	1,6%	verkoop/reclame
6,9%	10,1%	4,9%	6,7%	5,2%	7,1%	vermogenskosten
0,0%	0,0%	0,0%	1,8%	1,9%	21,0%	afdracht aan moederbedrijf
6,0%	6,1%	3,7%	4,0%	2,3%	0,4%	accountantskosten
<i>ontwikkeling</i>						
29	1	7	7	13	5	<i>aantal</i>
14,6%		16,7%	-3,4%	7,6%		materiële kosten per arbeidsplaats
25,8%		36,7%	-17,9%	4,6%		autokosten
25,3%		14,7%	49,4%	27,1%		machinekosten
-5,7%		-10,1%	-36,9%	-3,8%		algemene kosten
21,5%		1,2%	-7,7%	0,6%		huisvesting
13,9%		135,8%	-9,3%	6,7%		kantoorkosten
-1,3%		-33,8%	-12,2%	9,1%		verkoop/reclame
-92,8%		-96,0%	-93,7%	-94,6%		vermogenskosten
-		-	-	-32,7%		afdracht aan moederbedrijf
28,7%		68,4%	-47,2%	10,2%		accountantskosten
<i>aantal bedrijven met de betreffende kosten</i>						
96,4%	85,7%	91,3%	90,9%	87,0%	91,7%	autokosten
90,9%	85,7%	78,3%	90,9%	78,3%	91,7%	machinekosten
81,8%	71,4%	82,6%	86,4%	82,6%	91,7%	algemene kosten
81,8%	71,4%	60,9%	90,9%	73,9%	91,7%	huisvesting
89,1%	71,4%	65,2%	81,8%	82,6%	83,3%	kantoorkosten
85,5%	85,7%	73,9%	95,5%	82,6%	83,3%	verkoop/reclame
87,3%	57,1%	69,6%	86,4%	73,9%	58,3%	accountantskosten
<i>voorwaardelijke gemiddelden</i>						
24.925	12.167	44.190	56.500	110.750	181.636	autokosten
18.800	11.167	29.000	72.400	183.611	191.636	machinekosten
9.733	9.000	31.474	19.421	55.158	150.727	algemene kosten
16.622	19.200	23.000	42.200	55.294	92.545	huisvesting
8.796	7.000	20.667	22.111	25.737	44.300	kantoorkosten
8.128	11.667	14.529	15.286	17.474	16.400	verkoop/reclame
6.146	7.000	7.500	10.895	12.471	6.143	accountantskosten